

Verantwoording selectie
Strategische Partnerschappen (KA2)
Call 2016

Colofon

Titel	Verantwoording selectie Strategische Partnerschappen Call 2016
Auteur	Nationaal Agentschap Erasmus+ Onderwijs en Training
Versie	2.0 website publicatie
Datum	28 juli 2016

Inhoud

1 Strategische partnerschappen en veranderingen in Call 2016	5
2 Resultaten na beoordeling en selectie	7
2.1 Beschikbare subsidie Call 2016	7
2.2 Beschikbare, aangevraagde en toegekende subsidie	7
2.3 Ontvankelijke en geselecteerde aanvragen uitgesplitst naar onderwijsveld.	8
3 Strategische partnerschappen in het Primair en Voortgezet Onderwijs	10
3.1 Profiel po/vo 2016: het veld, het budget, de aanvragen	10
3.2 Thema's en prioriteiten van de aanvragen	14
3.3 Nationale thema's binnen strategische partnerschappen po/vo	14
3.4 Kwaliteit van de aanvragen	16
3.5 Toekenning budget	17
3.6 Targets werkprogramma 2016	17
4 Strategische Partnerschappen in het Middelbaar Beroepsonderwijs	18
4.1 Profiel mbo 2016: het veld, het budget, de aanvragen	18
4.2 Thema's en prioriteiten van de aanvragen	20
4.3 Nationale thema's binnen strategische partnerschappen in het mbo	21
4.4 Kwaliteit van de aanvragen	21
4.5 Profiel van de geselecteerde projecten 2016 en toekenning budget	22
4.6 Targets werkprogramma 2016	22
5 Strategische Partnerschappen in het Hoger Onderwijs	24
5.1 Profiel hoger onderwijs 2016: het veld, het budget, de aanvragen	24
5.2 Thema's en prioriteiten van de aanvragen	25
5.3 Nationale thema's binnen strategische partnerschappen in het ho	26
5.4 Kwaliteit van de aanvragen	26
5.5 Profiel van de geselecteerde projecten 2016 en toekenning budget	26
5.6 Targets werkprogramma 2016	27
6 Strategische Partnerschappen in de Volwasseneneducatie	28
6.1 Profiel ve 2016: het veld, het budget, de aanvragen	28
6.2 Thema's en prioriteiten van de aanvragen	29
6.3 Nationale thema's binnen strategische partnerschappen in de ve	30

6.4	Kwaliteit van de aanvragen	30
6.5	Profiel van de geselecteerde projecten 2016 en toekenning budget	31
6.6	Targets werkprogramma 2016	31
7	Werkwijze NA Erasmus+	32
	ANNEX I Thema's en prioriteiten	35
	PO-VO Thema's en prioriteiten	36
	MBO Thema's en prioriteiten	41
	HO Thema's en prioriteiten	44
	VE Thema's en prioriteiten	49

1 Strategische partnerschappen en veranderingen in Call 2016

Met dit document verantwoordt het NA de selectie van de Strategische Partnerschappen KA2 2016 van het Erasmus+ programma in Nederland voor het primair en voortgezet onderwijs (po/vo), middelbaar beroepsonderwijs (mbo), hoger onderwijs (ho) en de volwasseneneducatie (ve). In dit document wordt de selectie per onderwijsveld en de werkwijze van het NA toegelicht. De toelichting en verantwoording staan in hoofdstuk 1 t/m 6, de overkoepelende resultaten na beoordeling en de selecties van het po/vo, mbo, ho en de ve. De werkwijze van het NA Erasmus+ komt in het laatste hoofdstuk aan de orde.

Strategische Partnerschappen vormen een belangrijk onderdeel van Key Action 2 'Cooperation for innovation and the exchange of good practices' van het programma Erasmus+. Op 1 januari 2014 is het zeven jaar durende programma voor Onderwijs, Jeugd en Sport in Europa gestart. Zo'n 28% van het totale Erasmus+ budget is hiervoor geormerkt. Voor de aanvraagronde (Call) van 2016 is in Nederland € 13.102.194 beschikbaar voor de vier onderwijsvelden te weten het primair en voortgezet onderwijs (po/vo), het middelbaar beroepsonderwijs (mbo), het hoger onderwijs (ho) en de volwasseneneducatie (ve). Dat is ruim een miljoen meer dan het voorgaande jaar. De Europese Commissie heeft aangegeven dat het budget gedurende de programmaperiode jaarlijks met 10% zal toenemen.

De actielijn KA2 is bedoeld om projectinitiatieven te ondersteunen gericht op het oplossen van vraagstukken die in één of meer onderwijssectoren spelen. Het betreft altijd een samenwerkingsverband van tenminste drie verschillende organisaties uit drie verschillende landen behorend bij de Erasmus+ programmalanden. Het gaat hier om de lidstaten van de EU en vijf aan de EU gelieerde landen¹. Het volledige landenoverzicht is te vinden op p. 24 van de Erasmus+ Programma Gids 2016. Daarnaast kunnen organisaties uit partnerlanden, d.w.z. de niet programmalanden, officieel partner zijn in een strategisch partnerschap, mits hun toegevoegde waarde bewezen wordt geacht.

Er is een grote mate van flexibiliteit qua activiteiten die binnen een strategisch partnerschap mogelijk zijn en zowel kleinschalige als grootschalige initiatieven worden ondersteund. Een strategisch partnerschap kan worden aangevraagd door onderwijsinstellingen en andere publieke en private organisaties die een bijdrage leveren aan verbetering en innovatie van het onderwijs in de meest brede zin van het woord. Het subsidiebedrag dat aangevraagd kan worden is maximaal € 150.000 per jaar en daarmee maximaal € 450.000 voor een project van drie jaar.

Nieuw in Call 2016

Vanaf Call 2016 is voor alle velden, met uitzondering van het hoger onderwijs, expliciet onderscheid mogelijk naar de doelstelling van het project. Daarbij gaat het om Development of Innovation, DoI, of Exchange of Practices, EoP. Elk land kan voor alle velden apart kiezen of vooraf het beschikbare bedrag wordt opgesplitst in DoI en EoP.

¹ Uitzondering hierop zijn Strategische Partnerschappen tussen alleen scholen po/vo en Strategische Partnerschappen tussen lokale/regionale autoriteiten met een rol in po/vo; daar kan het partnerschap ook bestaan uit twee programmalanden.

Nederland heeft alleen voor po/vo een 40%-60% verdeling aangebracht. Dit moet ervoor zorgen dat meer scholen in aanmerking komen voor een Erasmus+ subsidie. De Europese Commissie denkt met de veranderingen de lange termijn doelen van het programma beter te kunnen waarborgen en beter te laten aansluiten op de verschillende situaties in de programmalanden. Het idee achter deze verandering is om een betere balans te krijgen tussen een groter aantal kleinere projecten en een kleiner aantal grotere projecten. Organisaties krijgen zo de mogelijkheid om internationale samenwerking te starten en netwerken op te bouwen zonder direct te hoeven werken aan de oplevering van Intellectual Outputs. De minimale looptijd is speciaal voor EoP terug gebracht naar 12 maanden en Intellectual Outputs of Multiplier Events komen daarbij niet voor subsidie in aanmerking. Hier moet opgemerkt dat die balans in de diverse landen verschillend ligt. Zo is voor de 2014 en 2015 gestarte Nederlandse mbo projecten het gemiddelde subsidiebedrag per toegekend project beduidend lager dan bijvoorbeeld in Duitsland. Daarom zag Nederland voor mbo en ve geen aanleiding op voorhand een opsplitsing van het budget te maken. Wellicht dat er aanleiding van de uitkomsten van dit jaar voor 2017 de keuze moet worden gemaakt om voor de ve sector wél geld te alloceren.

Nu er twee jaar ervaring is opgedaan, ontstaat er steeds meer inzicht in het belang van impact en relevantie van projecten zodat ook veranderingen merkbaar zullen worden op systemisch niveau. De Mid Term Review van het Erasmus+ Programma is in aantocht en de blijvende waarde van de projectresultaten staat volop in de belangstelling.

De relevantie heeft ook betrekking op de extra in 2016 toegevoegde horizontale beleidsprioriteiten voor Strategische Partnerschappen naar aanleiding van de Paris Declaration en de situatie rond vluchtelingen en migratie. De lidstaten zien in Erasmus+ mogelijkheden om bij te dragen aan oplossingen voor deze maatschappelijke problemen.

2 Resultaten na beoordeling en selectie

2.1 Beschikbare subsidie Call 2016

2016 KA2 SP	in WP	-/- TCA in WP	+ KA1 rest	beschikbaar
po/vo	4.940.667	-20.000	431.548	5.352.215
mbo	3.814.328	-70.000		3.744.328
ho	2.440.563			2.440.563
vet	1.615.088	-50.000		1.565.088
Totaal	12.810.646	-140.000		13.102.194

2.2 Beschikbare, aangevraagde en toegekende subsidie

Veld	po/vo	mbo	ho	ve	totaal
€ Beschikbare subsidie, <i>waarvan DoI + Exchange of Practice</i>	5.352.215 <i>2.140.886 3.211.349</i>	3.744.328	2.440.563	1.565.088	13.102.194
€ Aangevraagde subsidie <i>waarvan DoI + Exchange of Practice</i>	8.242.029 <i>2.664.622 5.577.407</i>	5.373.770	13.859.903	8.426.073	36.199.171
€ Toegekende subsidie <i>waarvan DoI + Exchange of Practice</i>	5.316.221 <i>1.990.086 3.326.135</i>	2.803.510	2.316.280	1.248.280	11.684.291
€ Rest bedrag	35.994	940.818	124.283	316.808	1.417.903
€ Toe te kennen aan 1 ^e reserve Nog nodig	153.195 117.201	-	447.750 323.467	337.320 20.512	938.265 446.180
Score 1e reserve	70,5		78,0	78,0	

% Succes = # toegekend / # aangevraagd	60%	50%	16%	17%	
Mate van overvraging ²	1,5 keer	0,8 keer	4,4 keer	3,2 keer	

² Mate van overvraging a.d.h.v. totaal gevraagde bedrag van de voldoende scorende aanvragen t.o.v. de beschikbare subsidie

2.3 Ontvankelijke en geselecteerde aanvragen uitgesplitst naar onderwijsveld.

Veld	po/vo	mbo	ho	ve	totaal
# Ontvankelijke aanvragen	55	24	37	29	145
# Met voldoende kwaliteit ³ en %	42 = 76%	12 = 50%	27 = 73%	14 = 48%	95
# Geselecteerd	33	12	6	5	56
# Reserve	3	0	2	3	8

In totaal voor alle onderwijsvelden is er een afname te zien van 202 in 2015 naar 145 ontvankelijke aanvragen in 2016. Dat komt voornamelijk door de afname in po/vo.

Na de beoordelingsronde zijn dit jaar 95 van de 130 projecten van voldoende kwaliteit bevonden om voor voorlopige toekenning in aanmerking te komen. Voorgaand jaar was dat 123 van de 202. Het gaat dan om projecten met een eindscore van tenminste 60 punten (van de 100) en boven de helft van de maximale score op alle onderliggende beoordelingscriteria scores. Voor elk onderwijsveld is van deze projecten een ranglijst uitgewerkt, waarna het budget is toegekend beginnend met het hoogst scorende project.

Voor elk van de sectoren ho, mbo, ve en po/vo is maximaal een drietal projecten op de reservelijst gezet, op volgorde van score. Het is onwaarschijnlijk dat er door het afvallen van geselecteerde projecten voldoende budget zal vrijkomen om een langere reservelijst te rechtvaardigen. Mocht één (of meer) van de geselecteerde projecten geen doorgang kunnen vinden dan wordt, conform de eisen van de EC, het eerstvolgende project met de hoogste score toegekend.

Bij alle onderwijsvelden is allereerst op basis van het specifieke budget per veld toegekend. Bij elk veld is er vervolgens sprake van een rest bedrag. Wat overblijft is te weinig om het volgende project op de ranglijst te selecteren. Bovendien is er voor po/vo nog een bedrag toegevoegd vanuit de onbenutte subsidie KA1 Mobiliteitsprojecten po/vo. Dit kan niet worden doorgeschoven naar 2017 en wordt dus overgeheveld naar KA2 po/vo. Het totale budget is zodoende hoger dan initieel was vastgelegd voor 2016 en bedraagt € 13.102.194. Ruim zes ton meer dan de € 12.486.325 in 2015. Het overhevelen van budgetten tussen KA1 en KA2 en tussen sectoren is vanuit de EC gebonden aan regels. De overheveling is conform de regels voor maximale overheveling.

Veld	po/vo	mbo	ho	ve	totaal
€ Rest bedrag	35.994	940.818	124.283	316.808	1.417.903
€ Toe te kennen aan 1 ^e reserve	153.195	-	447.750	337.320	938.265
Nog nodig	117.201		323.467	20.512	479.638
Score 1e reserve	70,5		78,0	78,0	

³ Het gaat hier om projecten die voldoende scoren (totaalscore van 60 punten of meer en op de onderliggende criteria 50% of meer van de maximale score voor betreffend criterium)

Toedeling van rest subsidie

Veld	po/vo	mbo	ho	ve	totaal
€ Toe te kennen aan 1 ^e reserve	153.195	-	447.750	337.320	938.265
Nog nodig	117.201		323.467	20.512	479.638
€ Rest bedrag	35.994	940.818	124.283	316.808	1.417.903
Vanuit KA2 po/vo			15.482	20.512	
Vanuit KA2 mbo			307.985		
Naar KA2 ve	20.512				
Naar KA2 ho	15.482	307.985			
Naar KA1 mbo		632.833			
	0	0	447.750	337.320	

Extra project wordt toegekend voor ho en ve elk één, door overheveling vanuit resterende subsidie po/vo en mbo. Er is niet gekozen voor extra project voor po/vo omdat vanuit KA1 po/vo reeds gelden zijn doorgeschoven naar KA2 po/vo. De verder nog resterende subsidie KA2 mbo wordt doorgeschoven naar KA1 mbo, € 632.833.

3 Strategische partnerschappen in het Primair en Voortgezet Onderwijs

3.1 Profiel po/vo 2016: het veld, het budget, de aanvragen

Het veld

De veranderingen van Erasmus+ voor de sector primair en voortgezet onderwijs zijn en blijven groot. De uitgebreide aanvraagprocedure, de hoeveelheid informatie en vooral de inhoudelijke invulling van een strategisch partnerschap stelt de sector voor een uitdaging. Van projecten wordt een beleidsrijkere invulling verwacht, een verband tussen de activiteiten en de resultaten van het partnerschap en het beleid van de deelnemende instellingen. Ook na twee jaar Erasmus+ blijft dit met name voor de scholen nog steeds een uitdaging. Ten opzichte van de eerste twee jaren Erasmus+ constateert het NA echter wel dat ingediende projecten over het algemeen kwalitatief beter zijn. Helaas ziet het NA ook dat de daling in het aantal ingediende aanvragen dat vorig jaar is ingezet, dit jaar doorzet.

Ook de Europese Commissie heeft gezien dat door de structuur van Erasmus+ bepaalde belangrijke doelgroepen, zoals scholen, voor het programma verloren dreigen te gaan. Daarom is voor de Call 2016 een aantal veranderingen aangebracht in de opzet van de strategische partnerschappen. De strategische partnerschappen hebben nu twee hoofddoelstellingen: de ontwikkeling van innovatie (*Development of Innovation*) en de uitwisseling van goede voorbeelden (*Exchange of Practices*). Afhankelijk van de doelstelling van het project en samenstelling van het partnerschap kiest de aanvrager voor één van beide hoofddoelstellingen. Deze keuze heeft invloed op het beschikbare subsidiebedrag en de projectdoelstellingen. De subsidiebedragen passen hierdoor beter bij de reikwijdte en doelstellingen van het project. Scholen die met elkaar samenwerken, kunnen uitsluitend een aanvraag indienen gericht op het uitwisselen van goede voorbeelden. De Europese Commissie wil met deze veranderingen zorgen dat de lange termijn doelen van het programma beter gewaarborgd worden en voorkomen dat bepaalde doelgroepen verloren gaan voor Erasmus+.

- Twee typen strategische partnerschappen

Door de twee hoofddoelstellingen van de strategische partnerschappen te splitsen in twee typen projecten in te voeren is het bovendien makkelijker om projecten met elkaar te vergelijken in de beoordeling. Daarnaast heeft de Europese Commissie de Nationaal Agentschappen de mogelijkheid gegeven om een budgetverdeling aan te brengen tussen beide projecttypes. Dit om ervoor te zorgen dat beide hoofddoelstellingen van de strategische partnerschappen op een evenwichtige wijze bereikt worden en het programma beter aansluit bij de situatie in het desbetreffende programmaland.

Uit de analyse van de eerste twee jaar van het Erasmus+ programma voor primair en voortgezet onderwijs in Nederland bleek dat het evenwicht tussen projecten voor het uitwisselen van goede voorbeelden (hoofdzakelijk schoolpartnerschappen) en projecten voor de ontwikkeling van innovatie niet evenwichtig was. De meerderheid van het aangevraagde budget was bestemd voor schoolpartnerschappen, terwijl daar percentueel gezien maar een klein deel van het toegekende budget naar toe is gegaan.

In 2016 is daarom in Nederland voor primair en voortgezet onderwijs **60%** van het budget gereserveerd voor KA2 projecten gericht op de uitwisseling van goede voorbeelden en **40%** van het budget voor KA2 projecten gericht op de ontwikkeling van innovatie. De verwachting was dat deze verdeling zou leiden tot een meer evenwichtige verdeling van de programmagelden tussen de verschillende soorten partnerschappen. Scholen krijgen hierdoor meer ruimte in het programma.

- Verwachte gevolgen van deze veranderingen

De verwachting was dat deze verdeling van het budget en de aanpassing van de (financierings)regels in de strategische partnerschappen er toe zou leiden dat onze belangrijkste doelgroep (scholen voor funderend onderwijs) behouden blijft voor het programma en dat de financiering van projecten beter in verhouding staat tot de doelstellingen en reikwijdte van de projecten. Dit zou moeten leiden tot een meer evenwichtige verdeling van projecten en budget over beide hoofddoelstellingen van de actie. Een 60-40 verdeling van het budget over beide typen strategische partnerschappen geeft uiting aan de verdere ontwikkeling die het NA voor de po/vo-sector graag ziet. Enerzijds meer kansen bieden aan (school) partnerschappen van hoge kwaliteit gericht op de uitwisseling van goede voorbeelden, anderzijds het stimuleren van innovatieve partnerschappen waarin een mix van partners samenwerkt aan onderwijsinnovatie.

De aanvragen

- Hoe hebben de veranderingen uitgedrukt in de aanvragen?

Opvallend is dat de daling in het aantal ingediende aanvragen dat vorig jaar is ingezet zich dit jaar doorzet ondanks de aankondiging van veranderingen in het programma. In Call 2014 dienden 135 instellingen een aanvraag in, het jaar daarna in 2015 was dit aantal gedaald naar 89, een vermindering van 34%. In 2016 hebben wij 58 aanvragen ontvangen, wat een verdere daling betekende van 35% ten opzichte van 2015. Een nagenoeg gelijke afname als in 2015. Ook bij de Strategische Partnerschappen tussen alleen scholen (KA219) hebben we dit jaar te maken met nagenoeg dezelfde vermindering als vorige jaar. Hier ontvingen wij 41% minder aanvragen voor ten opzichte van 2015. In 2015 lag deze vermindering op 40% ten opzichte van 2014. Een duidelijk signaal dat het veld nog steeds niet de weg terug naar Erasmus+ heeft gevonden na de implementatie-en budgetproblematiek bij de eerste Call 2014. Toen bleek dat veel scholen die in 2014 de nodige tijd en moeite hebben gestoken in het schrijven van een Erasmus+ aanvraag die aan de eisen voldeed, geen succes hadden in het nieuwe programma Erasmus+. De *workload* (door implementatieproblemen, maar ook door ingewikkelder procedures die aanvragers moeten doorlopen vóór ze hun aanvraag kunnen schrijven) was vaak niet in verhouding tot de *success rate* (door budgetproblemen): het was de investering vaak niet waard.

In het veld heerste de afgelopen jaren dan ook teleurstelling over Erasmus+. De verdere daling in de aantallen aanvragen laat zien dat de teleurstelling over Erasmus+ nog steeds leeft in het veld. Dit krijgen wij ook regelmatig terug van met name de scholen die Erasmus+ nog steeds associëren met ingewikkeld, tijdrovend en een lage slagingskans. Dit gevoel hebben wij niet weg kunnen nemen ondanks onze inspanningen om de veranderingen die zijn doorgevoerd in Call 2016 als verbetering neer te zetten die naar verwachting zal leiden tot een grotere slagingskans voor met name de schoolpartnerschappen.

In de aanloop naar Call 2015 hebben we bewust niet ingezet op het bereiken van nieuwe doelgroepen om het budget niet nog schaarser te maken. Toen hebben we de focus gelegd op het

beter informeren en begeleiden van bestaande contacten. Door het nieuws over de veranderingen in de strategische partnerschappen en de budgetverdeling hadden we in de aanloop naar Call 2016 goed nieuws voor met name de scholen in onze doelgroep: betere kansen op een toekenning en geen concurrentie meer met grote strategische innovatieve partnerschappen door de budgetsplitsing en twee selectielijsten. Deze nieuwe ontwikkelingen hebben wij actief gedeeld met het veld, onder andere door een algemene informatiebijeenkomst en diverse presentaties op plekken waar onze doelgroep aanwezig is zoals netwerkbijeenkomsten van netwerken als tto, Elos en vvto. Daarnaast zijn we blijven inzetten op de verbetering van onze informatievoorziening en het ondersteunen van aanvragers door hen te helpen kwalitatief goede, relevante subsidieaanvragen te schrijven voor projecten met impact. Om de *workload* zo veel mogelijk te beperken hebben we onze dienstverlening verder aangepast. We hebben bijvoorbeeld gewerkt aan een vernieuwde website met instructiefilmpjes en extra ondersteuning geboden bij het invullen van het aanvraagformulier.

De trend van een dalend aantal aanvragen en de aanhoudende teleurstelling in het veld over Erasmus+ is met het oog op Call 2017, waarin voor KA2 in de sector School Education een aanzienlijke budgetverhoging is voorzien, een verontrustende ontwikkeling. In de aanloop naar Call 2017 zal het NA het veld ervan moeten overtuigen dat Erasmus+ wel degelijk kansen biedt en de moeite waard is om in te investeren.

- Hoe hebben de veranderingen uitgekapt in de toekenningen?

De veranderingen die zijn doorgevoerd in de strategische partnerschappen hebben voor de sector po/vo goed uitgekapt. We kunnen 12 projecten meer financieren dan vorig jaar, waarbij we een stijging zien van 33% in de toekenningen voor projecten gericht op de uitwisseling van goede voorbeelden, waar de schoolpartnerschappen onder vallen. Daarnaast is de verdeling tussen beide type projecten meer in lijn met de vraag uit het veld. De grootste vraag uit het veld komt voor projecten gericht op ontwikkeling van goede voorbeelden en hier gaat nu ook het grootste deel van het budget naar toe. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat we in 2016 meer budget hebben door de overheveling van het restant van KA1 (€ 431.548), waardoor we ook meer te besteden hebben. Ook de daling van het gemiddelde aangevraagde subsidiebedrag per aanvraag van projecten gericht op de uitwisseling van goede voorbeelden heeft ervoor gezorgd dat we meer projecten kunnen toekennen.

In 2015 lag het gemiddelde aangevraagde subsidiebedrag voor de schoolpartnerschappen (KA219) op 141.521,58 euro. In 2016 ligt het gemiddelde aangevraagde subsidiebedrag voor partnerschappen gericht op uitwisseling van goede voorbeelden op 118.590,80 euro. Een daling van gemiddeld 22.930,78 euro per project. Deze daling is conform de verwachting die het NA had van de aangepaste financieringsregel voor dit type projecten (geen budget voor *intellectual output* en *multiplier events*). Deze daling in combinatie met een vermindering van het aantal aanvragen zorgt voor een zeer hoog slagingspercentage in jaar voor dit type project: 62%. In 2015 lag dit op 18% en in 2014 op 11%.

- Wat houdt deze verandering in?

De strategische partnerschappen hebben twee hoofddoelstellingen: de ontwikkeling van innovatie en de uitwisseling van goede voorbeelden. Afhankelijk van de doelstelling van het project en samenstelling van het partnerschap kiest de aanvrager voor één van beide hoofddoelstellingen.

Deze keuze heeft invloed op het beschikbare subsidiebedrag. De subsidiebedragen passen hierdoor beter bij de reikwijdte en doelstellingen van het project. Dit zorgt ervoor dat er meer projecten kunnen worden toegekend.

- Wat houden de twee verschillende projecttypes in?

Bij de **uitwisseling van goede voorbeelden** gaat het meestal om kleinere projecten. Doel hierbij is vaak het opbouwen van een internationaal netwerk en kwaliteitsverbetering door samenwerking met Europese partners. Partnerschappen die uitsluitend bestaan uit scholen kunnen alleen een aanvraag doen voor dit projecttype. In dit projecttype is geen budget beschikbaar voor *Intellectual Outputs* en de daaraan verbonden *Multiplier Events*. De totale subsidiebedragen per partnerschap vallen daardoor lager uit dan in de afgelopen twee jaar.

Bij projecten gericht op **de ontwikkeling van innovatie** worden kwalitatief hoogwaardige resultaten en/of producten verwacht die achteraf breed gedeeld en ingezet worden. Het gaat hierbij om de ontwikkeling van nieuwe lesmethodes, nieuwe curricula, digitale lesmodules etc. Het partnerschap bestaat vaak uit verschillende soorten organisaties zoals instellingen voor hoger onderwijs, scholen, gemeentes, stichtingen, bedrijven etc.

Door de twee hoofddoelstellingen van de strategische partnerschappen te splitsen en twee typen projecten in te voeren is het makkelijker om projecten met elkaar te vergelijken in de beoordeling. Daarnaast heeft de Europese Commissie de Nationaal Agentschappen de mogelijkheid gegeven om voor de po/vo-sector een budgetverdeling aan te brengen tussen beide projecttypes. Dit om ervoor te zorgen dat beide hoofddoelstellingen van de strategische partnerschappen op een evenwichtige wijze bereikt worden en het programma beter aansluit bij de situatie in het desbetreffende programmaland.

Uit de analyse van de eerste twee jaar van het Erasmus+ programma in Nederland blijkt dat het evenwicht tussen de uitwisseling van goede voorbeelden (de schoolpartnerschappen) en de ontwikkeling van innovatie niet evenwichtig was. De meerderheid van het aangevraagde budget was bestemd voor schoolpartnerschappen, terwijl daar procentueel gezien maar een klein deel van het toegekende budget naar toe is gegaan.

Het budget

De strategische partnerschappen hebben binnen het po/vo een budget van € 4.940.667 euro (waarvan € 20.000 euro bestemd voor TCA SE). Dit is aangevuld met een restantbudget van KA101 – mobiliteit van € 431.548 en komt daarmee op € 5.352.215. De totaal aangevraagde subsidie voor alle ontvankelijke aanvragen is € 8.242.029.

Het NA heeft binnen de po/vo-sector in Erasmus+ aanvragen voor vier verschillende soorten strategische partnerschappen ontvangen:

1. KA219 Strategische Partnerschappen voor Exchange of Practices tussen alleen scholen: 39 aanvragen ontvangen, 37 ontvankelijk (1 na deadline ingediend, 1 aanvrager geen school), 29 boven threshold, 7 onder threshold
2. KA201 Strategische Partnerschappen voor Exchange of Practices tussen twee regio's: 2 aanvragen ontvangen, 2 ontvankelijk, 1 boven threshold, 1 onder threshold
3. KA201 Strategische Partnerschappen voor Exchange of Practices in PO/VO: 8 aanvragen ontvangen, 8 ontvankelijk, 6 boven threshold, 2 onder threshold
4. KA201 Strategische Partnerschappen voor Development of Innovation in PO/VO: 9 aanvragen ontvangen, 8 ontvankelijk (1 na deadline ingediend), 7 boven threshold, 1 onder threshold

De eerste drie typen partnerschappen zijn voor Exchange of Practices en staan gezamenlijk op de selectielijst voor dat type partnerschap, waar 60% van het beschikbare budget voor is gereserveerd. De tweede selectielijst is voor de partnerschappen voor Development of Innovation met een budget van 40% van het totaal voor KA2 sector School Education.

Totaal aangevraagd bedrag door 55 ontvankelijke aanvragen is 8.242.028 euro, tegenover een beschikbaar budget van € 4.940.667 plus € 431.548 euro resterend vanuit KA1 School Education. In totaal is er voor KA2 School Education dus een bedrag van € 5.372.215 beschikbaar. Hiervan is € 20.000 gereserveerd voor Transnational Cooperation Activities (TCA), waardoor er voor strategische partnerschappen nog € 5.352.215 resteert. Van dit bedrag is 40% bestemd voor de selectielijst voor partnerschappen voor Development of Innovation (€ 2.140.866) en 60% voor partnerschappen voor Exchange of Practices (€ 3.211.349).

3.2 Thema's en prioriteiten van de aanvragen

Het is van belang dat projecten binnen Erasmus+ aansluiting vinden bij nationale en Europese beleidsthema's. Op basis van een analyse van de nationale en Europese agenda's op het terrein van primair en voortgezet onderwijs en gesprekken met stakeholders zijn thema's benoemd. Deze vormen de basis voor de beleidsrijke invulling van de programma's binnen het programma Erasmus+ voor de periode 2014-2020. Erasmus+ zal via de projecten een bijdrage kunnen leveren aan onderstaande nationale thema's die zeer sterk in het verlengde liggen van de Europese agenda.

3.3 Nationale thema's binnen strategische partnerschappen po/vo

In de advies- en voorlichtingsfase benadrukt het NA dat aanvragers gemakkelijk aansluiting kunnen vinden bij de Europese thema's door aan onderstaande nationale thema's te werken. Het NA Erasmus+ heeft deze inhoudelijk geclusterd tot de volgende thema's.

1. Verbetering van vreemde talenonderwijs; dit kan in de vorm van verdere ontwikkeling en verspreiding van vroeg vreemdetalenonderwijs, versterkt talenonderwijs, tweetalig onderwijs.

2. Excellentie en talentontwikkeling: zowel leren van andere landen hoe ze excellentie ondersteunen als internationalisering gebruiken om te kunnen excelleren. Het gepersonaliseerd leren en passend onderwijs horen ook bij dit thema.
3. Professionalisering leraren en schoolleiders: een onderwerp bij leraren kan zijn het omgaan met de digitale wereld van nu. Het gaat dan om zowel het gebruik van ICT in de klas op een pedagogisch verantwoorde manier als ook het 'leren te leren' in een omgeving met zoveel (ICT-)prikkelers. Andere onderwerpen zijn het omgaan met excellente leerlingen (bijvoorbeeld scholing in differentiëren voor vo-docenten), opbrengstgericht werken en nascholing in vreemde talen en de bijbehorende didactiek.
4. Rekenen en taalonderwijs: internationalisering kan gebruikt worden bij het rekenonderwijs en het Nederlandse taalonderwijs door te leren van ervaringen van andere landen. Ook kunnen lessen uitdagender en inspirerender gemaakt worden door de internationale component (bijvoorbeeld het eTwinning-project 'A Taste of Maths' waarbij het Hervormd Lyceum West in samenwerking met een buitenlandse partnerschool in 2012 de Europese eTwinning-prijs heeft gewonnen).
5. Ondernemerschap: het stimuleren van ondernemend (leer)gedrag. Dit wordt o.a. vormgegeven door het ontstaan van entreprenasia. Daarnaast kunnen scholen meer de samenwerking met het bedrijfsleven opzoeken bij het vormgeven van internationalisering.
6. Voorschoolse educatie: het verbeteren van de kwaliteit en de aansluiting van de voorschoolse educatie op het primair onderwijs. Mogelijk ook als doorlopende leerlijn naar het vo. Wat kunnen we leren van andere landen op dit onderwerp?
7. Virtuele communicatie: uitbreiding van eTwinning.
8. Techniek: de topsectoren zoals water, creatieve industrie, food en energie zoeken het onderwijs al op om hun ambities te kunnen verwezenlijken. Hierbij staat nu (nog) de keuze voor een technische studie centraal, maar dit zou verbreed kunnen worden naar het verwerven van een internationale houding van leerlingen.
9. Voortijdig School Verlaten
10. Profielscholen bijvoorbeeld:
 - a) Cultuurprofiel: Hoe worden dergelijke scholen in het buitenland vormgegeven?
 - b) Onderwijs & topsport: Hoe worden dergelijke scholen in het buitenland vormgegeven?
11. Samenwerking onderwijs en bedrijfsleven: het bedrijfsleven is een belanghebbende van internationalisering (de internationaal georiënteerde werknemer) en zou veel meer bij het internationalisering van het onderwijs betrokken kunnen/moeten worden. Dit gaat verder dan alleen de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. We kennen vanuit het Platform voor Bèta en Techniek goede voorbeelden van samenwerking tussen onderwijs (po, vo, mbo, ho) en bedrijfsleven om techniekstudies te promoten. Ook bij de regio-aanpak jeugdwerkloosheid is deze samenwerking er. Voor internationalisering zou aansluiting gezocht kunnen worden bij bijvoorbeeld de Topsectoren. Samenwerking onderwijs en bedrijfsleven vormt een goed onderwerp om de intersectorale aanpak van Erasmus+ vorm te geven. Ondernemerschap en 21st Century skills krijgen hierbij een plek.

In het aanvraagformulier staat een aantal onderwerpen beschreven die de aanvrager kan kiezen. De aanvrager kan er maximaal drie selecteren. In de tabellen in de bijlagen staat het totaaloverzicht per onderwerp. Voor zowel de schoolpartnerschappen als de strategische partnerschappen voor het schoolonderwijs (uitwisseling van goede voorbeelden en ontwikkeling van innovatie) geldt dat het onderwerp *new innovative curricula/ educational methods / development of training courses* het meest wordt gekozen. Gevolgd door *ICT-new technologies-digital competences en EU citizenship, EU Awareness and Democracy*.

Als we kijken naar de keuze voor de meest relevante Europese prioriteit voor de po/vo-sector dan kiezen de meeste aanvragers voor een schoolpartnerschap voor een zogenaamde horizontale prioriteit: *Open and innovative education, training and youth work, embedded in the digital era*. Er wordt dus niet specifiek voor een sectorspecifieke prioriteit gekozen. Bij de andere partnerschappen is de keuze voor de meest relevante prioriteit meer verdeeld over de verschillende prioriteiten.

Van de andere prioriteiten die kunnen worden gekozen ziet het NA dat de sectorspecifieke prioriteit *Strengthening the profile of the teaching professions* zowel in de schoolpartnerschappen als de overige partnerschappen het meest gekozen wordt. Gevolgd door *Open and innovative education, training and youth work, embedded in the digital era* en *Improve achievement in relevant and high-level basic and transversal competences in a lifelong learning perspective*. Als we dit vertalen naar de nationale thema's zien we dat de thema's professionalisering van docenten en schoolleiders, virtuele communicatie en techniek goed aan bod komen in de strategische partnerschappen.

Naast onze grootse doelgroep de scholen ziet het NA steeds meer andere type organisaties die een aanvraag indienen voor een project in de po/vo-sector (uitwisseling van goede voorbeelden en ontwikkeling van innovatie). Dit zijn naast de instellingen voor hoger onderwijs ook stichtingen en bedrijven (SME). Van de 55 aanvragen hebben er 27 een of meer partners betrokken van buiten de onderwijsvelden.

3.4 Kwaliteit van de aanvragen

Development of Innovation

Van de 8 ontvankelijke partnerschappen voor Development of Innovation voldoet 1 niet aan de kwaliteitscriteria en kunnen 6 worden toegekend vanuit het beschikbare budget. Het 7^e project zou op de reservelijst komen, ware het niet dat de projecten op de reservelijst van partnerschappen voor Exchange of Practices hogere scores hebben behaald dan de 60,0 punten van dit Development of Innovation project. Op deze selectielijst blijft 150.800 euro over, hetgeen wordt toegevoegd aan de lijst voor Exchange of Practices.

Exchange of Practices

Van de 47 ontvankelijke partnerschappen voor Exchange of Practices voldoen 11 niet aan de kwaliteitscriteria en is 1 project geannuleerd door de scholen zelf. Van de overgebleven 34 projecten kunnen 27 worden toegekend vanuit het beschikbare budget. Van de resterende 7 projecten die boven de threshold scores, vallen de Schools Only projecten af op basis budget en omdat daar geen reservelijst mogelijk is vanwege de constructie met gesplitste contracten. De overige 3 projecten met scores van 70,5, 69,5 en 66,3 punten komen in eerste instantie op de reservelijst. We komen 117.220,75 euro tekort voor het eerste reserveproject.

TCA

Tenslotte heeft het NA een bedrag van € 20.000,- gereserveerd voor Transnational Cooperation Activities (TCA's) in het po/vo. Dit bedrag wordt ingezet voor deelname van Nederlandse instellingen aan thematische conferenties en contact seminars georganiseerd door Nationale Agentschappen én aan het organiseren van een thematisch seminar in Nederland.

3.5 Toekenning budget

Beslisregels toekenning

- Projecten die op één of meer Europese beoordelingscriteria lager scoren dan de helft van de maximaal te behalen score op betreffend criterium worden afgewezen.
- Projecten die onder het Europese minimum van 60 punten scoren worden afgewezen.
- Toekenning vindt plaats op basis van de kwaliteit van de projectaanvragen (te meten a.d.h.v. de geconsolideerde eindscore).
- Als het budget ontoereikend is om alle projecten te financieren komen op volgorde van kwaliteit drie projecten op de reservelijst. De overige aanvragen worden direct afgewezen.

Randvoorwaarde hierbij is dat de begunstigde organisatie ook positief uit de check naar financiële draagkracht naar voren komen, dat uit de double funding check blijkt dat een dergelijke aanvraag niet ook in een ander land is aangevraagd en dat de benodigde partners gevalideerd zijn.

Zij zijn in Erasmus+ verantwoordelijk voor het budgetbeheer van het project als geheel. De financiële check wordt, conform de eisen van de EC, enkel gedaan bij de aanvragers die private organisaties zijn. Het betreft drie organisaties die een sector-overstijgend strategisch partnerschap voor po/vo hebben aangevraagd en die op de selectielijst staan. Deze check dient bij voorkeur voor 15 juli 2016 door het NA Erasmus+ te worden uitgevoerd.

3.6 Targets werkprogramma 2016

In het werkprogramma 2016 staat een aantal streefcijfers voor strategische partnerschappen in het primair en voortgezet onderwijs. Deze targets zijn allemaal gerealiseerd en betreffen:

- ✓ *20% van de geselecteerde projecten dient onderwijsveld-overstijgend te zijn:* van de 33 geselecteerde projecten zijn er 10 waarbij verschillende sectoren en ook niet-onderwijsinstellingen samenwerken (30%).
- ✓ *10% van de geselecteerde projecten dienen projecten involving enterprises or other socio economic players te zijn:* we hebben deze gegevens alleen voor de ingediende aanvragen, in de 55 ontvankelijke projecten wordt 17 maal samenwerking met het bedrijfsleven genoemd (30%). Hieruit kunnen we afleiden dan van de 33 geselecteerde projecten het streefpercentage van 10% zeer waarschijnlijk wel gehaald is (dan zou dan om 3 projecten gaan).
- ✓ *65% van de aanvragen dient boven de kwaliteitsdrempel te scoren:* van de 55 ontvankelijke aanvragen scoorden 42 boven de threshold (76%).
- ✓ *Bij 10% van de ingediende aanvragen dient het primair onderwijs betrokken te zijn:* tenminste 9 van de 55 ontvankelijke aanvragen heeft één of meerdere partners in het primair onderwijs (16%).

4 Strategische Partnerschappen in het Middelbaar Beroepsonderwijs

4.1 Profiel mbo 2016: het veld, het budget, de aanvragen

Het veld

Het mbo veld kent initiële en post-initiële opleidingen verzorgd door publiek gefinancierde instellingen en door private opleidingsinstellingen. In EU termen gaat het om Initial VET en Continuïng VET. Er is afbakening nodig wat in Nederland wel en wat niet tot het mbo wordt gerekend. In andere onderwijsvelden bestaan lijsten wie mag aanvragen maar dat is niet van toepassing op Erasmus+ mbo. Elke organisatie die actief is in het mbo onderwijs mag aanvragen. Dat vraagt om een nadere specificering hoe het mbo systemisch verder tot ontwikkeling wordt gebracht. Voor deze specificering kan gedacht worden aan de volgende punten:

- Het moet gaan om een opleiding of training dat verbinding legt naar kennis, vaardigheden en competenties in het Nederlands Kwalificatie Kader op niveau 1-5, zodat het mogelijk is flexibele leerwegen te bewandelen en eerder verworven competenties erkend worden.
- Het moet ook gaan om een opleidingen of training die in de infrastructuur van het mbo wordt ondergebracht en een duurzame plek gaat krijgen zodat na afloop van het project de cursus zeker kan worden verzorgd, dan wel het resultaat zal worden verankerd
- Ter onderscheid met de ve vallen alle cursussen die beroepsgericht zijn onder het mbo en niet onder het ve.

Bij de beoordeling van aanvragen is dit jaar sterker gelet op de relevantie en impact voor het mbo stelsel vanuit de vragen: past de aanvraag en gaat het structureel iets bijdragen aan verandering van het mbo onderwijs.

Het Nederlandse mbo veld maakt de laatste jaren gestaag vorderingen in de internationalisering en de versterking van het beroepsonderwijs. In 2015 hebben 24 mbo instellingen een Erasmus+ VET Mobility Charter behaald. Naast het organiseren van mobiliteit gaat het in de actielijn KA1 om een bewezen strategie voor internationalisering van leerinhouden, kwalificaties en curriculum. Strategische Partnerschappen in KA2 zijn een goede mogelijkheid om deze gebieden te verbeteren.

Het Nederlandse mbo verkeert in een transformatie met verkorting van opleidingsjaren, een nieuwe opzet van de kwalificatiestructuur en de overname van de wettelijke taken vanuit de Kenniscentra naar SBB met de inrichting van sectorkamers. KBB's waren voorheen belangrijke actoren in de Europese onderwijsprogramma's door hun positie dichtbij het bedrijfsleven en de bediening van het gehele land. Dit zijn belangrijke condities om structureel veranderingen te realiseren. Het gevaar bestaat dat een ROC een initiatief tot innovatie neemt maar dat niet verder brengt dan de eigen omgeving. Beoordelaars hebben in dit opzicht speciaal gelet op de impact in bredere omgeving en in hoeverre men aansluit bij wat andere mbo instellingen in gang hebben gezet nationaal of internationaal op het betreffende onderwerp van het project.

Budget

Voor 2016 is een budget gereserveerd van € 3.744.328, een verhoging van bijna twee ton ten opzichte van het beschikbare bedrag in 2015, € 3.586.967.

De aanvragen

Voor het mbo kunnen Strategic Partnership projectaanvragen 'Development of Innovation (DoI)' tot doel hebben of 'Exchange of Practices (EoP)'. Er is echter niet vooraf een budgetscheiding gemaakt omdat geen sprake van is van de situatie dat er vooral grotere projecten van € 350.000 zijn en weinig relatief kleinere. Projectaanvragers zoeken niet in eerste instantie naar maximeren van de subsidie. Dit jaar zijn er zes ontvankelijke aanvragen die zich op EoP richten. Een aantal nadrukkelijk met de bedoeling op basis van de EoP een vervolg te geven met een project gericht op DoI omdat dan de behoefte analyse, de vergelijking van oplossingsrichtingen en het internationale samenwerkingsverband dat zal zijn ontstaan, een mooi fundament is voor Innovatie met behulp van Intellectual Outputs.

Het NA heeft dit jaar 24 aanvragen ontvangen waarvan 17 afkomstig zijn van de groep bekende mbo instellingen.

Het aantal aanvragen is ten opzichte van voorgaande jaren gehalveerd. Het aandeel bekende mbo instellingen dat een aanvraag heeft ingediend is echter gegroeid ten opzichte van 2014 en 2015. Het NA is tevreden over het effect van de gehanteerde aanpak bij de voorlichting en in adviesgesprekken. Er is organisaties die niet direct gerelateerd zijn aan de mbo infrastructuur geadviseerd om de verbondenheid met het mbo veld te bewerkstelligen omdat dit belangrijk is voor relevantie en impact. Ook is geadviseerd om een Nederlandse mbo instelling als partner in het project op te nemen.

De uitkomst van de aanvraag ronde 2016 is verrassend te noemen aangezien alle aanvragen die boven de drempel (threshold) hebben gescoord, een toekenning krijgen. Er zijn te weinig goede projectaanvragen ingediend waardoor ruim negen ton subsidie resteert. De slagingskans voor een aanvraag van voldoende kwaliteit is hiermee 100%. Tegelijkertijd is maar liefst 50% van de aanvragen, 12 van de 24 van onvoldoende kwaliteit bevonden.

Het NA heeft experts speciaal geïnstrueerd om serieus te kijken naar de vier criteria:

1. Relevantie,
2. Impact,
3. Projectopzet,
4. Partnerschap.

Van de voorgedragen projecten is nauwelijks twijfel over dat de projecten zullen bijdragen aan een beter beroepsonderwijs. Tegelijkertijd had het NA verwacht dat meer mbo instellingen in staat zouden zijn om een sterke aanvraag in te dienen.

Met de budget stijging in Erasmus+ van jaarlijks 10% de komende jaren, is er werk aan de winkel voor het mbo veld en de ondersteuning vanuit het NA.

De gemiddelde mbo aanvraag is met €223.907 beduidend lager dan bijvoorbeeld die van het ho, €360.000 of de DoI aanvragen van het po/vo, € 333.078 en zelfs lager dan die van het ve, €290.554.

4.2 Thema's en prioriteiten van de aanvragen

Thema's

In het aanvraagformulier staat een aantal thema's beschreven waaruit de aanvrager dient te kiezen. De aanvrager kan er maximaal drie selecteren. In de tabellen in de bijlage staat het totaaloverzicht per thema. Bijna alle aanvragers hebben drie thema's gekozen. Evenals vorig jaar is de lijst zeer divers, maar houden de meeste aanvragen zich in ieder geval bezig met 'vernieuwing van curricula / onderwijsmethodes / ontwikkeling training' (88 %).

Hoe de thema's een rol spelen in de projecten zelf kan heel verschillend zijn.

De sociale thema's inclusief onderwijs, integratie van vluchtelingen en migranten issues zijn laat in het aanvraagproces door de commissie extra onderstreept. In de instructie aan de experts hebben we deze prioriteiten laten zien als voorkeursthema's in het geval van gelijkwaardige projectaanvragen. In totaal hebben vijf projecten 'migranten kwesties' en vijf projecten 'integratie van vluchtelingen' aangekruist als één van de hoofdthema's en 12 keer is een thema onder het paraplu begrip inclusie gekozen.

Prioriteiten

Voor de mbo strategische partnerschappen zijn de volgende prioriteiten voor 2016 leidend:

- de horizontale prioriteiten, zoals vastgelegd in de Erasmus+ Programme Guide for Applicants 2016
- de prioriteiten volgend uit het Europese Kopenhagen proces, de E&T 2020 agenda (monitor 2015)

Een aanvraag moet tegemoet komen aan minimaal één horizontale prioriteit (voor alle onderwijsvelden) of één prioriteit specifiek voor het mbo.

Horizontale prioriteiten

Inclusive education, training and youth	7 aanvragen
Sustainable investment, performance and efficiency in education and training	4 aanvragen
Transparency and recognition of skills and qualifications to facilitate learning, employability and labour mobility	5 aanvragen

Overige horizontale prioriteiten werden één of twee keer aangeduid.

De 4 Riga prioriteiten

Promoting work-based learning in all its forms, with special attention to apprenticeship-type training	3 aanvragen
Further developing quality assurance mechanisms in VE	4 aanvragen
Further strengthening key competences in VET curricula	7 aanvragen
Enhancing access to training and qualifications for all through C-VET	1 aanvraag

Thema's (topics)

New Innovative Curricula	10 aanvragen
International cooperation, relations	5 aanvragen
Entrepreneurship	4 aanvragen
Labour market issues	4 aanvragen
Recognition	4 aanvragen
ICT	4 aanvragen
Quality assurance and improvement	3 aanvragen
EU citizenship	3 aanvragen
Regional dimension and cooperation	2 aanvragen
Rural development	2 aanvragen
Gender equality	2 aanvragen
Inclusion	2 aanvragen
Refugees and migrants	2 aanvragen

Overige topics werden één of twee keer aangeduid.

4.3 Nationale thema's binnen strategische partnerschappen in het mbo

Voor de vertaling van de Europese thema's op nationaal niveau, maar ook op instellingsniveau dienen de aanvragen te verwijzen naar de eigen agenda en te beschrijven hoe dit project in lijn is met de genoemde prioriteiten en thema's. Voor het mbo gaat het om de volgende Nederlandse thema's:

1. Kwaliteit van onderwijs en kwaliteitszorg: kwalitatief goed onderwijs
2. Curriculum en examinering
3. BPV en work-based learning
4. Voorkomen voortijdig schoolverlaten
5. Doorlopende leerlijn vmbo-mbo-hbo
6. Professionalisering docenten en trainers
7. Internationale mobiliteit
8. Regionale samenwerking en positionering in de regio naar bedrijven, overheid en andere partners in onderwijs en samenleving
9. Opening up Education
10. Ondernemerschap
11. Excellent vakmanschap

Nagenoeg alle nationale thema's komen aan bod bij de aanvragen voor strategische partnerschappen. In voorgaande jaren was de spreiding net iets minder groot.

4.4 Kwaliteit van de aanvragen

De geconsolideerde scores van de aanvragen liggen tussen de 37 en 83 punten. Twaalf van de vierentwintig projectaanvragen komen niet in aanmerking voor subsidie, omdat zij op één of

meerdere van de beoordelingscriteria onder de drempelwaarde scoren en/of hun eindscore lager is dan 60. Vorig jaar scoorden 18 van de 43 aanvragen boven de threshold. Het aandeel aanvragen van voldoende kwaliteit is van 41% vorig jaar gestegen naar 50% in 2016.

4.5 Profiel van de geselecteerde projecten 2016 en toekenning budget

Prioriteiten MBO 12 geselecteerde projecten	Aantal
VET: Further strengthening key competences in VET curricula	5
HORIZONTAL: Inclusive education, training and youth	4
HORIZONTAL: Sustainable investment, performance and efficiency in education and training	3
HORIZONTAL: Transparency and recognition of skills and qualifications to facilitate learning, employability and labour mobility	3
VET: Further developing quality assurance mechanisms in VET	3
YOUTH: Promoting entrepreneurship education and social entrepreneurship among young people	3
HORIZONTAL: Improve achievement in relevant and high-level basic and transversal competences in a lifelong learning perspective	2
VET: Promoting work-based learning in all its forms, with special attention to apprenticeship-type training	2
ADULT EDUCATION: Extending and developing educators' competences	1
SCHOOL EDUCATION: Strengthening the profile of the teaching professions	1

Vijf van de twaalf toegekende projecten zijn met curriculum ontwikkeling bezig. Inclusie wordt nagestreefd door 4 projecten en ondernemerschap, kwaliteitszorg, transparantie en erkenning elk door 3 projecten. Learning

Eén project heeft als doel Exchange of Practices. De andere 11 projecten richten zich op innovatie.

4.6 Targets werkprogramma 2016

In het werkprogramma 2016 staan een aantal streefcijfers voor mbo strategische partnerschappen. Deze targets zijn niet allemaal gerealiseerd en betreffen:

- 20% van de geselecteerde projecten dient onderwijsveldoverstijgend te zijn: statistische gegevens waren niet beschikbaar door een bug in het IT systeem.
- 15% van de geselecteerde projecten dienen projecten involving enterprises or other socio economic players te zijn: diverse projecten hebben niet onderwijs partners. Dit zijn o.a. lokale publieke organisaties, onderzoeks/expertisebureaus, diverse bedrijven en non-gouvernementele organisaties. statistische gegevens waren niet beschikbaar door een bug in het IT systeem.

- 65% van de aanvragen dient boven de kwaliteitsdrempel te scoren: 50% haalde de minimum score maar er is een stijgende lijn want het was 41% vorig jaar.

5 Strategische Partnerschappen in het Hoger Onderwijs

5.1 Profiel hoger onderwijs 2016: het veld, het budget, de aanvragen

Het veld

De Nederlandse hoger onderwijsinstellingen hebben jarenlange ervaring met het aanvragen van Europese samenwerkingsprojecten. Binnen het programma Erasmus+ kunnen dat projecten zijn die vallen onder de decentrale KA2 acties, zoals bijvoorbeeld strategische partnerschappen. Maar het kunnen ook projecten zijn die vallen onder de centrale KA2 acties, zoals projecten in het kader van capaciteitsopbouw en de grote, meer innovatieve knowledge alliances.

De strategische partnerschappen voor het hoger onderwijs kunnen kleine of grootschalige projecten zijn en kunnen worden uitgevoerd met partners binnen de onderwijssector of met partners daarbuiten. Ook kunnen zij onderwijsveldoverstijgend zijn. Er is een grote vrijheid in het soort project dat kan worden aangevraagd, zolang het project maar bijdraagt aan een bepaalde mate van innovatie en verbetering van het hoger onderwijs in Europa.

Erasmus+ heeft als doelstelling dat de projecten aantoonbare impact hebben en dat de uitkomsten duurzaam zijn. Het Nationaal Agentschap (NA) stuurt hier nu meer op dan ten tijde van het Leven Lang Leren programma. Daarnaast dienen de projecten aan te sluiten bij het Europees beleid, en waar mogelijk bij het nationaal en institutioneel beleid. Het institutioneel beleid is beschreven in de Erasmus Charter Higher Education (ECHE) die is opgesteld door de instelling en goedgekeurd door de EC. Voor de hoger onderwijs strategische partnerschappen zijn de volgende prioriteiten leidend:

- de horizontale prioriteiten, zoals vastgelegd in de Guide for Applicants 2016
- de prioriteiten uit de Europese hoger onderwijs agenda uit 2011 (kwalitatief beter opgeleide mensen op de arbeidsmarkt, verbetering kwaliteit en relevantie onderwijs, stimuleren internationale mobiliteit en samenwerking, versterken van de kennis driehoek en effectief bestuur en financiering)
- de prioriteiten uit het actieplan Opening Up education uit 2013 (meer digitale competenties voor iedereen en digitaler onderwijs), leidend.

Voor het hoger onderwijs vallen alle aanvragen onder Strategic Partnerships supporting innovation.

Budget

Voor 2016 is evenals vorig jaar een budget gereserveerd van € 2.440.563. Hiervan is € 1.180.130 het officieel door de EC geormerkte KA2 budget. De rest is aangevuld vanuit het budget van KA103 (mobiliteit binnen de partnerlanden). Het NA wil, zoals in voorgaande jaren, zo meer, aansprekender aantal projecten kunnen honoreren. Subsidie voor Europese samenwerkingsprojecten is namelijk schaars en Nederlandse instellingen zijn zeer actief. Het NA heeft er derhalve voor gekozen om het budget voor KA2 SP zoveel mogelijk te verhogen, met inachtneming van de overhevelingsregels van de EC en met inachtneming van het ook redelijk krappe KA103 mobiliteit budget.

De aanvragen

Het NA heeft dit jaar 38 HO aanvragen ontvangen; 13 van universiteiten (lichte daling), 16 van HBO instellingen (een stijging van 8% ten opzichte van vorig jaar) en 9 van niet onderwijs instellingen. Dit is in principe nog steeds een redelijk evenwichtige verdeling. De laatste groep is vrij divers en bevat onder andere een aantal consultancy/adviesbureaus, de landelijke studentenvakbond, een gebiedscoöperatie en een platform voor student housing.

Eén van de 38 ontvangen projectaanvragen was niet ontvankelijk, omdat deze (zonder opgave van reden) na de deadline is ingediend.

Het aantal aanvragen is ten opzichte van voorgaande jaren weer iets gedaald; 44 in 2014 en 41 in 2015, 38 in 2016. Het NA is echter tevreden met dit aantal, omdat ondanks het lage slagingspercentage het aantal aanvragen nog steeds relatief hoog is, zeker in vergelijking met andere landen.

Het NA geeft vooraf aan geïnteresseerden aan dat de slagingskans in het HO laag is en dat het voorbereiden en schrijven van een voorstel veel werk is. Ook in de adviesgesprekken zijn de adviseurs openhartig over de verwachte slagingskans van een bepaald projectvoorstel. De kans is hierdoor aanwezig dat een aantal potentiële aanvragers uiteindelijk geen aanvraag indient, maar wij hopen daarmee de teleurstelling achteraf enigszins te beperken; met een slagingspercentage van 16% is dat nodig.

Twee universiteiten en een hogeschool hebben drie aanvragen ingediend; Erasmus Universiteit, Universiteit Groningen/UMC en Saxion hogeschool.

Zes organisaties hebben niet eerder een KA2 aanvraag ingediend; drie hoger onderwijsinstellingen en drie niet onderwijsinstellingen. De hoger onderwijsinstellingen ontvangen wel al KA1 subsidie, dus zijn als zodanig geen nieuwkomer binnen Erasmus+.

Elf aanvragers die vorig jaar een aanvraag hebben ingediend, hebben dit jaar datzelfde project (een verbeterde versie) weer ingediend. Maar liefst drie van deze aanvragen zitten dit jaar in de top 6. De experts zien bij de meeste aanvragen dat ze de feedback van vorig jaar ter harte hebben genomen en op die manier daadwerkelijk een verbeterde projectaanvraag hebben ingediend.

Het totaal aangevraagde budget is € 13.859.903. de gemiddelde budgetaanvraag is ruim € 360.000.

5.2 Thema's en prioriteiten van de aanvragen

Thema's

In het aanvraagformulier staat een aantal thema's beschreven waaruit de aanvrager kan kiezen. De aanvrager kan er maximaal drie selecteren. In de tabellen in de bijlage staat het totaaloverzicht per thema. Bijna alle aanvragers hebben drie thema's gekozen. Evenals vorig jaar is de lijst zeer divers, maar richt in ieder geval meer dan de helft van de HO voorstellen zich op vernieuwing van curricula / onderwijsmethodes / ontwikkeling training (64%). De thema's Internationale Samenwerking, Open & distance learning en Entrepreneurial learning worden beide bij 18% van de aanvragen genoemd. 13% van de aanvragen heeft ICT-new technologies-digital competencies aangevinkt. Hoe deze thema's een rol spelen in de projecten zelf kan heel verschillend zijn. De sociale thema's inclusief onderwijs, integratie van vluchtelingen en migranten issues worden vijf keer als thema gekozen. Twee aanvragen hebben aangegeven met hun project de Paris Declaration on promoting citizenship and the common values of freedom, tolerance and non-discrimination through education te ondersteunen.

Prioriteiten

De Europese prioriteiten staan beschreven in de Guide for Applicants. Een aanvraag moet tegemoet komen aan minimaal één horizontale prioriteit (voor alle onderwijsvelden) of één prioriteit specifiek

voor het HO. Zoals reeds genoemd zijn die laatste de prioriteiten uit de moderniseringsagenda 2011 en het actieplan Communication on Opening Up Education uit 2013.

De aanvragers kiezen eerst de meest relevante prioriteit. Vervolgens konden ze nog maximaal twee andere prioriteiten aanvinken.

Iets meer dan de helft van de aanvragen (54%) heeft als belangrijkste prioriteit de implementatie van de moderniseringsagenda. De andere prioriteit die specifiek voor het hoger onderwijs is (opening up education) wordt twee keer als meest relevant genoemd. 40% van de aanvragen heeft een horizontale prioriteit gekozen, waarvan 16% inclusive education.

Als we de prioriteiten er bij nemen die vervolgens konden worden aangevinkt krijgen we een wat gevarieerder beeld. Uiteraard staat de implementatie van de moderniseringsagenda bovenaan. 35% van de aanvragen geeft vervolgens als prioriteit open and innovative education, embedded in the digital era, 29% verbetering van transversale competenties en nog eens 21% de implementatie van opening up education. Daarnaast wordt er tien keer een specifieke prioriteit uit een ander onderwijsveld genoemd. Er zijn in totaal vijf onderwijsveldoverstijgende aanvragen.

5.3 Nationale thema's binnen strategische partnerschappen in het ho

Voor de vertaling van de Europese thema's op nationaal niveau, maar ook op instellingsniveau dienen de hoger onderwijsinstellingen in hun aanvraag te verwijzen naar de ECHE en te beschrijven hoe dit project in lijn is met de in de ECHE genoemde prioriteiten en thema's. Als we kijken naar de nationale thema's zien we dat de ontwikkeling van ondernemersvaardigheden en ICT, zowel de verbetering van digitale competenties als wel het digitale onderwijs zelf, goed aan bod komen bij de strategische partnerschappen. We zien ook dat steeds meer onderwijsinstellingen de weg naar sectoren buiten het onderwijs hebben gevonden. Dit betreft vaak een samenwerking waarmee ze de aansluiting van het onderwijs op arbeidsmarkt willen verbeteren. Van de 37 projecten hebben er 22 een of meer partners van buiten de onderwijsvelden betrokken. Dat komt neer op ruim 60%.

5.4 Kwaliteit van de aanvragen

De geconsolideerde scores van de aanvragen liggen tussen de 37 en 86,5 punten. Elf projecten komen niet in aanmerking voor subsidie, omdat zij op een of meerdere van de beoordelingscriteria onder de drempelwaarde scoren en/of hun eindscore lager is dan 60. Dit is, evenals vorig jaar, 29% van de aanvragen.

Er komen derhalve 26 aanvragen wel in aanmerking voor subsidie, waarvan 14 voorstellen 70 punten of hoger scoren. De kwaliteit van ruim 35% van de HO aanvragen is dus ruim voldoende tot zeer goed. Dit is vergelijkbaar met vorig jaar.

5.5 Profiel van de geselecteerde projecten 2016 en toekenning budget

Op basis van het beschikbare budget kunnen er zes HO projectaanvragen worden geselecteerd; vijf van universiteiten en één van een HBO instelling. Erasmus Universiteit Rotterdam heeft maar liefst

twee gehonoreerde projecten. In de top 6 zitten drie aanvragen die vorig jaar ook waren ingediend.

Vier van de zes projecten hebben als thema new innovative curricula/educational methods/development of training courses. Drie projecten gaan over sociale vraagstukken, zoals burgerschap, integratie van vluchtelingen, migranten, inclusie en gelijkheid.

Bij de Europese doelstellingen zien we uiteraard de implementatie van de moderniseringsagenda terug, maar ook de horizontale prioriteit inclusief onderwijs en een aantal specifieke prioriteiten van primair onderwijs en jeugd.

Vier projecten hebben officiële partners van buiten de onderwijssectoren. Twee projecten hebben een verwachte impact op twee onderwijsvelden (en is dus onderwijsveldoverstijgend).

Twee projecten hebben een of meerdere Learning/Teaching/Training activities gepland, voor in totaal 200 deelnemers. Daarnaast leveren alle partnerschappen twee of meer Intellectual Outputs op en delen de projecten binnen de projectlevenscyclus hun eindproduct(en) met het grote publiek tijdens een Multiplier Event.

De totale toekenning voor HO komt op € 2.316.280. Er blijft een bedrag over van € 124.283. Dit is ruim € 300.000 te weinig voor het volgende HO project op de lijst. Dit project en het daaropvolgende (beide van Rijksuniversiteit Groningen) worden op de reservelijst geplaatst. De overige projecten ontvangen direct een afwijzing. De kans dat een reserve project alsnog een toekenning krijgt is minimaal. Het NA kiest er derhalve voor een minimale reservelijst te hanteren.

5.6 Targets werkprogramma 2016

In het werkprogramma 2016 staat een aantal streefcijfers voor HO strategische partnerschappen. Deze targets zijn allemaal gerealiseerd en betreffen:

- 20% van de geselecteerde projecten dient onderwijsveldoverstijgend te zijn: van de zes geselecteerde projecten, hebben twee projecten een impact op meer dan één onderwijsveld (33%); Het eerste project heeft partners in zowel het hoger onderwijs als in het (pre) basisonderwijs. en het tweede project heeft partners in het hoger en in het voortgezet onderwijs. Deze projecten hebben daarnaast ook niet onderwijs partners.
- 15% van de geselecteerde projecten dienen projecten involving enterprises or other socio economic players te zijn: vier van de zes projecten (66%) hebben niet onderwijs partners. Dit zijn o.a. lokale publieke organisaties, onderzoeks/expertisebureaus, diverse bedrijven en non-gouvernementele organisaties.
- 65% van de aanvragen dient boven de kwaliteitsdrempel te scoren: evenals vorig jaar heeft 71% de minimum score ontvangen. De vraag is of dit de komende jaren hoger kan worden, omdat de kaders duidelijker worden, ook voor de experts. Daardoor zijn de experts kritischer gaan beoordelen. Uiteraard kunnen we op basis daarvan ook weer nog beter voorlichten. Er zal echter altijd een aantal aanvragen onder de threshold scoren.

6 Strategische Partnerschappen in de Volwasseneneducatie

6.1 Profiel ve 2016: het veld, het budget, de aanvragen

De volwasseneneducatie in Nederland is volop in beweging. De gedwongen winkelnering is in afbouw en decentrale aansturing vindt plaats via 35 arbeidsmarktregio's. Iedere arbeidsmarktregio heeft een contactgemeente die verantwoordelijk is voor het budget. Gemeenten hebben zo meer beleidsvrijheid en kunnen volwasseneneducatie ook verbinden aan andere beleidsterreinen. De middelen blijven tot 2018 geormerkt binnen de WEB daarna worden ze onderdeel van de middelen voor het sociaal domein van het gemeentefonds. Daarmee verdwijnt ve uit het onderwijsbestel. Een belangrijk issue is dan ook het behouden van de aansluiting met het mbo-veld en het Leven Lang Leren.

Maatschappelijke organisaties als bibliotheken, welzijnsinstellingen en vrijwilligersorganisaties vervullen een steeds grotere rol binnen de volwasseneneducatie en weten hiervoor ook de Erasmus+ subsidie te vinden. Er worden samenwerkingsverbanden gesloten en ook universiteiten en hogescholen zetten zich in om volwassenen met een lager opleidingsniveau te helpen zich te redden in de samenleving

Met het nieuwe actieprogramma Tel mee met Taal willen de departementen OCW, VWS en SZW gezamenlijk tegengaan dat mensen met een beperkte taalvaardigheid aan de kant komen te staan. Domeinen waar de aanpak van laaggeletterdheid zich binnen dit programma op focust zijn het gezin, de arbeidsmarkt en de gezondheidszorg.

Het Electronic Platform for Adult Learning in Europe (EPALE) is een online platform voor én door professionals die werkzaam zijn in de volwasseneneducatie. Via het platform kunnen docenten, opleiders, beleidsmakers en onderzoekers onderling contact leggen, kennis delen en ideeën opdoen. EPALE is een initiatief van de Europese Commissie en maakt deel uit van het subsidieprogramma Erasmus+. Prioriteiten voor 2017 en 2018 betreffen het ontwikkelen van een regionale aanpak (waarbij aangesloten wordt bij Tel mee met Taal) en het betrekken van nieuwe stakeholders rondom de thema's 'numeracy' en 'professionalisering van docenten en vrijwilligers'. De New Skills Agenda richt zich vooral op de relatie tussen skills en employability. Ook wordt aandacht gevraagd voor soft skills die nodig zijn in een veranderende multi-nationale samenleving met een grote diversiteit in de bevolking.

Budget

Voor 2016 is een budget gereserveerd van € 1.565.088, een verhoging van iets meer dan een ton ten opzichte van het beschikbare bedrag in 2015, € 1.462.652.

De aanvragen

Binnen de Erasmus+ subsidie voor de ve, moeten organisaties de keuze maken welk type Strategische Partnerships zij aanvragen: een relatief klein partnerschap met als doel 'Exchange of Practice' of een meer omvangrijk partnerschap met als doel 'Development of Innovation'. Vooraf is door het Nationaal Agentschap geen budgetscheiding gemaakt omdat de afgelopen jaren bleek dat er maar

een klein aantal organisaties meer dan € 350.000 aanvraag. Dit jaar waren er twee aanvragen die zich richtten op 'Exchange of Practice' waarvan er één is toegekend.

Het NA heeft dit jaar 29 aanvragen ontvangen. Vergeleken met vorig jaar, toen er 30 aanvragen waren ingediend, is het aantal aanvragen stabiel te noemen.

De experts zijn door het NA geïnstrueerd om tijdens het beoordelen kritisch te kijken naar de vier criteria (relevantie, projectopzet, partnerschap en impact). Er hebben in een aantal gevallen intensieve discussie plaatsgevonden tussen experts onderling en experts met het NA om te bepalen wat wel en wat niet tot de ve behoort. In de discussie speelt vooral de toets in hoeverre er sprake is van toeleiding naar de arbeidsmarkt vs beter worden in je beroep (c-vet, in dat geval is aangeraden bij de volgende call in te dienen onder VET) en in hoeverre de volwassen leerder de uiteindelijk beoogde doelgroep is (of toch de eigen medewerkers).

Indien alle projectaanvragen van voldoende kwaliteit waren geweest, dan had 3,2 keer het beschikbare bedrag kunnen worden uitgezet. Deze Call kan 59% van de aanvragen van voldoende kwaliteit met het beschikbare budget worden uitgezet. De komende jaren stijgt het budget met 10% en het Nationaal Agentschap heeft vertrouwen dat het budget ook dan kan worden uitgezet. De gemiddelde ve aanvraag is met € 290.554 beduidend lager dan bijvoorbeeld die van het ho, € 360.000 of de DoI aanvragen van het po/vo, € 333.078 en iets hoger dan die van het mbo € 223.907.

6.2 Thema's en prioriteiten van de aanvragen

Thema's

In het aanvraagformulier staat een aantal thema's beschreven waaruit de aanvrager kan kiezen. De aanvrager kan er maximaal drie selecteren. In de tabellen in de bijlage staat het totaaloverzicht per thema. Bijna alle aanvragers hebben drie thema's gekozen. Evenals vorig jaar is de lijst zeer divers, maar richt in ieder geval meer dan de helft (16 van de 29) van de voorstellen zich op vernieuwing van curricula / onderwijsmethodes / ontwikkeling training (55%).

Inclusion – equity, Health and wellbeing, Intercultural/intergenerational education and (lifelong)learning, Key Competences (incl. mathematics and literacy) - basic skills worden telkens door een vijftal aanvragen genoemd. Ook Migrants' issues en refugees komen 5 – 4 keer voor.

Prioriteiten

Voor de ve strategische partnerschappen zijn de volgende prioriteiten voor 2016 leidend:

- de horizontale prioriteiten, zoals vastgelegd in de Erasmus+ Programme Guide for Applicants 2016
- de prioriteiten volgend uit het Europese Agenda voor de Volwasseneneducatie proces

Een aanvraag moet tegemoet komen aan minimaal één horizontale prioriteit (voor alle onderwijsvelden) of één prioriteit specifiek voor de ve. De aanvragers kiezen eerst de meest relevante prioriteit. Vervolgens konden ze nog maximaal twee andere prioriteiten aanvinken.

Europese ve prioriteiten.

De Europese Agenda voor volwasseneneducatie benadrukt de noodzaak van alle vormen van volwasseneneducatie (formeel, niet-formeel en informeel leren), of het nu gaat om de verwerving van nieuwe vaardigheden, om actief burgerschap of om persoonlijke ontwikkeling en voldoening. Meer volwasseneneducatie kan Europa helpen de economische crisis te overwinnen, aan de behoefte aan nieuwe vaardigheden te voldoen en de vergrijzende beroepsbevolking productief te houden. Leren is ook van essentieel belang voor de sociale integratie en actief burgerschap. De tijd dat je de rest van je werkzame leven kon teren op wat je op school had geleerd, is voorbij.

De 3 VE prioriteiten

Designing and implementing effective provision for enhancing the basic skills and key competences	14 aanvragen
Extending and developing educators' competences	13 aanvragen
Improving and extending the offer of high quality learning opportunities	12 aanvragen

Horizontale prioriteiten: de top 3 meest genoemde

Inclusive education, training and youth	10 aanvragen
Open and innovative education, training and youth work, embedded in the digital era	9 aanvragen
Improve achievement in relevant and high-level basic and transversal competences in a lifelong learning perspective	9 aanvragen

6.3 Nationale thema's binnen strategische partnerschappen in de ve

Voor de vertaling van de Europese thema's op nationaal niveau, maar ook op instellingsniveau dienen de aanvragen te verwijzen naar de eigen agenda en te beschrijven hoe dit project in lijn is met de genoemde prioriteiten en thema's.

Dit zijn:

- Scholing van basisvaardigheden en transversale vaardigheden
- Scholing van specifieke groepen
- Scholing van beroepsvaardigheden
- Waarderen en valideren van leeropbrengsten
- Professionalisering van docenten en vrijwilligers

De projectaanvragen die niet duidelijk op één van deze gericht zijn, hebben een lage score op relevantie en impact gekregen.

6.4 Kwaliteit van de aanvragen

De geconsolideerde scores van de aanvragen liggen tussen de 31 en 90 punten. 12 van de 29 projectaanvragen komen niet in aanmerking voor subsidie, omdat zij op een of meerdere van de beoordelingscriteria onder de drempelwaarde scoren en/of hun eindscore lager is dan 60. 17 van de 29 scores boven de threshold dit jaar. Vorig jaar scoorden 14 van de 30 aanvragen boven de

threshold. Het aandeel aanvragen van voldoende kwaliteit is van 48% vorig jaar gestegen naar 59% in 2016.

6.5 Profiel van de geselecteerde projecten 2016 en toekenning budget

Op basis van het beschikbare budget kunnen er vijf projectaanvragen in de ve worden geselecteerd. Gemiddelde grootte is € 250.000 met een uitschieter naar beneden van een kleine € 60.000 die als enige ve project Exchange of Practices ten doel heeft!

Alle innovatie projecten betreffen ontwikkeling van educatief materiaal. Twee projecten richten zich op key competences – basic skills.

De aanvragende organisaties van de 5 geselecteerde projecten zijn van een uiteenlopende achtergrond en zijn al geruime tijd actief in de ve. ITTA krijgt dit jaar het derde achtereenvolgende project en nog wel met de hoogste score, 90 punten!

Topics VE 5 geselecteerde projecten	Aantal
New innovative curricula/educational methods/development of training courses	4
Key Competences (incl. mathematics and literacy) - basic skills	2
Access for disadvantaged	1
ICT - new technologies - digital competences	1
Inclusion – equity	1
Integration of refugees	1
Intercultural/intergenerational education and (lifelong)learning	1
Labour market issues incl. career guidance / youth unemployment	1
Migrants' issues	1
Open and distance learning	1
Reaching the policy level/dialogue with decision makers	1

6.6 Targets werkprogramma 2016

In het werkprogramma 2016 staat een aantal streefcijfers voor ve strategische partnerschappen. Deze targets zijn niet allemaal gerealiseerd en betreffen:

- 20% van de geselecteerde projecten dient onderwijsveldoverstijgend te zijn: van de geselecteerde projecten, hebben een aantal projecten een impact op meer dan één onderwijsveld. Deze projecten hebben daarnaast ook niet onderwijs partners. Statistische gegevens waren niet beschikbaar door een bug in het IT systeem.
- 10% van de in de ve geselecteerde projecten dienen projecten involving enterprises or other socio economic players te zijn: een aantal projecten hebben niet onderwijs partners. Dit zijn o.a. lokale publieke organisaties, onderzoeks/expertisebureaus, diverse bedrijven en non-gouvernementele organisaties. Statistische gegevens waren niet beschikbaar door een bug in het IT systeem.
- 65% van de aanvragen dient boven de kwaliteitsdrempel te scoren: 59% haalde de minimum score en ten opzichte van vorig jaar (48%) is dit een stijgende lijn.

7 Werkwijze NA Erasmus+

Hieronder worden de stappen die door het NA Erasmus+ achtereenvolgens zijn gezet in het proces van beoordelen en selectie nader toegelicht.

1. Ontvankelijkheid

Alle aanvragen zijn gecontroleerd op de ontvankelijkheidscriteria zoals voorgeschreven door de EC. Dubbel ingediende aanvragen zijn eerst uit het systeem gehaald, waarna de controle heeft plaatsgevonden. In een beperkt aantal gevallen is nog aanvullende informatie opgevraagd. Er zijn 4 aanvragen (1 ho, 3 po/vo) niet ontvankelijk bevonden. Er waren de volgende redenen voor afwijzing: na de deadline ingediend (1 x ho, 2 x po/vo), instelling niet ontvankelijk (1 x po/vo geen school voor Schools Only).

De betreffende aanvragers zijn reeds in een eerder stadium van deze uitslag op de hoogte gesteld.

2. Voorbereiding van experts

Vanuit de EC is bepaald dat de selectie van aanvragen op decentraal niveau (nationaal) plaatsvindt, zoals beschreven in de Guide for NA's en Guide for Experts (bijgesloten als bijlage). Daarnaast is voorgeschreven dat elk voorstel door tenminste één interne en één externe expert, maar een voorstel boven de € 60.000 bij voorkeur door twee externe experts beoordeeld wordt. Bij alle velden is er dit jaar alleen met externe experts gewerkt.

De pool van experts is tot stand gekomen op basis van een selectie na een 'call for experts'. De Commissie raadt aan jaarlijks een bepaald percentage experts te vervangen door nieuwe. Dit jaar zijn er een tiental nieuwe experts bijgekomen.

Om zoveel mogelijk gebruik te maken van de expertise van de experts, zijn de aanvragen bij voorkeur toegewezen aan experts die het veld kennen en met ervaring op het betreffende thema.

De ervaren en nieuwe experts zijn na zorgvuldige selectie uitgenodigd voor een instructiebijeenkomst verzorgd door het NA Erasmus+. Mbo en ve experts hebben de extra mogelijkheid gekregen eerst een webinar te volgen met de beleidsagenda's en thema's voor het mbo en de ve.

In 2016 is de instructie verder door ontwikkeld gebaseerd op

- de zich verder ontwikkelende inzichten voor de Erasmus+ impact benadering
- de ervaringen met de werkwijze en materiaal van een gezamenlijke KA2 expert training in Stockholm in 2015 georganiseerd door de Nordic NA's

De dag kende een gevarieerde opzet met plenaire presentaties over het verschil tussen innovatie gerichte en uitwisseling van Good Practices gerichte aanvragen. In World café vorm gingen experts van alle velden door elkaar in gesprek over elk van de vier criteria. De experts vonden dit een leerzame nieuwe exercitie. Een ander nieuw onderdeel was de oefening in het formuleren van beoordelingen. In de middag zijn de velden uiteen gegaan waarbij het po/vo veld zich verder opsplijste in experts die DoI projecten gingen beoordelen en zij die de EoP gingen beoordelen. Cases werden per veld behandeld met de speciale vraag specifiek vanuit impact naar de aanvraag te kijken. Proportionaliteit en value for money hebben speciale aandacht gekregen.

Voor zowel toegekende als afgewezen projecten is het van belang om concrete feedback te ontvangen; wat is goed en wat kan beter. De Guide for Experts, de Guide for NA's en de Programme Guide zijn basisbronnen voor deze bijeenkomst.

3. Beoordelen en scores

Elke aanvraag is door twee experts, of in geval van een te groot verschil in scores, door drie experts, beoordeeld. Er zijn vier beoordelingscriteria, die samen 100 punten kunnen opleveren. De vier beoordelingscriteria hebben een drempelwaarde; de helft van het maximum aantal punten dat op het criterium behaald kan worden. Als de totaalscore minder dan 60 is en/of op één van de criteria beneden de drempelwaarde is, wordt een projectaanvraag afgekeurd. Dit zijn de criteria, inclusief de maximum scores:

- Relevance of the project (30 punten)
- Quality of the project design and implementation (20 punten)
- Quality of the project team and the cooperation arrangements (20 punten)
- Impact and dissemination (30 punten)

Voor de volledige beschrijving van de criteria wordt verwezen naar p. 113 en 114 van de Erasmus+ Programme Guide.

De geconsolideerde beoordeling bestaat uit scores en toelichting per kwaliteitscriterium, een totaalscore en een algemene feedback op de aanvraag.

De geconsolideerde score hoeft niet automatisch het gemiddelde van de twee afzonderlijke scores te zijn. Het is aan de experts om de eindscore te bepalen. Indien de scores van twee experts meer dan 30 punten uit elkaar liggen, wordt een derde expert aangewezen om het project te beoordelen.

Elke externe expert wordt gevraagd een 'conflict of interest' verklaring te tekenen.

4. Feedback experts

Voor reflectie op het beoordelingsproces wordt op 27 september 2016 een terugkombijeenkomst met de experts georganiseerd. In deze bijeenkomst is er ruimte voor het uitwisselen van ervaringen. Waar zijn de experts deze Call tegenaan gelopen en hoe hebben ze eventuele knelpunten opgelost? Wat zijn wij als NA tegengekomen? Tevens zullen we stilstaan bij hoe de experts onze dienstverlening vanuit het NA hebben ervaren: wat ging goed en wat kan beter? We halen hiermee waardevolle informatie op en tillen daarmee de kwaliteit van de beoordelingen en onze dienstverlening naar een hoger niveau.

5. Selectie

De projecten die voldoende zijn beoordeeld, worden op een ranglijst gezet. Dit gebeurt, zoals voorgeschreven door de EC, per onderwijsveld. Daarna wordt subsidie toegekend aan de projecten beginnend met de hoogste score totdat het budget is uitgeput. De resterende projecten komen op de reservelijst terecht. Mocht één (of meer) van de geselecteerde projecten geen doorgang kunnen vinden dan wordt, conform de eisen van de EC, het eerstvolgende project met de hoogste score toegekend. In het geval dat er bij een of meer onderwijsvelden nog budget over is na toekenning van de geselecteerde projecten, kan het NA overgaan tot toekenning van de hoogst scorende

projecten op de reservelijst. Budget wordt indien nodig van het ene naar het andere onderwijsveld overgeheveld.

Medio juli wordt door het NA een check uitgevoerd om uit te sluiten dat er sprake is van 'double funding' van de ingediende projecten. Er is sprake van double funding als hetzelfde project in meer dan één programmaland is ingediend. Daarnaast dient er in dezelfde periode, indien de begunstigde instelling geen onderwijsinstelling of internationale organisatie is en de subsidieaanvraag € 60.000 of meer is, een financial capacity check te worden uitgevoerd waarbij de financiële gezondheid van de aanvragende organisatie wordt getoetst. Bovendien dienen alle partnerinstellingen nog gevalideerd te zijn.

De geselecteerde projecten komen onder deze voorbehouden in aanmerking voor subsidie, maar kunnen pas definitief worden toegekend op het moment dat deze check is gedaan.

6. Nationaal Evaluatie Comité

Nadat de beoordelingen definitief zijn en het NA tot een verdeling is gekomen van de gelden over de aanvragers wordt een voorstel voor toekenning van subsidie gemaakt voor het nationaal Evaluatie Comité. Het Nationaal Evaluatie Comité beslist over dit voorstel en kijkt met name of er sprake is van maatschappelijke zorgvuldigheid, billijkheid en redelijkheid en niet van willekeur.

De bijeenkomst van het evaluatie comité kent de volgende procedure:

- Het comité neemt kennis van de uitkomsten van de ontvankelijkheidscheck;
- Het comité neemt kennis van de uitkomsten van de kwaliteitsevaluatie van de experts;
- Het comité bespreekt het selectievoorstel met inachtneming van de beslisregels die eerder in het werkprogramma zijn vastgelegd.
- Projecten worden geselecteerd op basis van kwaliteit zoals uitgedrukt in de eindscore.

ANNEX I Thema's en prioriteiten

PO-VO Thema's en prioriteiten

School Education (201)

PO-VO Topics totaal	Aantal
Labour market issues incl. career guidance / youth unemployment	4
New innovative curricula/educational methods/development of training courses	4
Access for disadvantaged	3
Early School Leaving / combating failure in education	3
ICT - new technologies - digital competences	3
Intercultural/intergenerational education and (lifelong)learning	3
Key Competences (incl. mathematics and literacy) - basic skills	2
Research and innovation	2
Agriculture, forestry and fisheries	1
Energy and resources	1
Environment and climate change	1
EU Citizenship, EU awareness and Democracy	1
Gender equality / equal opportunities	1
Inclusion - equity	1
Integration of refugees	1
Overcoming skills mismatches (basic/transversal)	1
Pedagogy and didactics	1
Quality Improvement Institutions and/or methods (incl. school development)	1
Regional dimension and cooperation	1
Teaching and learning of foreign languages	1

PO-VO Topics toegekend	Aantal
New innovative curricula/educational methods/development of training courses	3
Access for disadvantaged	2
ICT - new technologies - digital competences	2
Key Competences (incl. mathematics and literacy) - basic skills	2

Early School Leaving / combating failure in education	1
Integration of refugees	1
Intercultural/intergenerational education and (lifelong)learning	1
Labour market issues incl. career guidance / youth unemployment	1
Regional dimension and cooperation	1
Teaching and learning of foreign languages	1

PO-VO Prioriteit totaal	Aantal
SCHOOL EDUCATION: Strengthening the profile of the teaching professions	7
HORIZONTAL: Inclusive education, training and youth	5
SCHOOL EDUCATION: Supporting schools to tackle early school leaving (ESL) and disadvantage as well as to address all students from the lowest to the highest end of the academic spectrum	5
HORIZONTAL: Improve achievement in relevant and high-level basic and transversal competences in a lifelong learning perspective	3
HORIZONTAL: Open and innovative education, training and youth work, embedded in the digital era	3
HORIZONTAL: Sustainable investment, performance and efficiency in education and training	2
HORIZONTAL: Transparency and recognition of skills and qualifications to facilitate learning, employability and labour mobility	2
SCHOOL EDUCATION: Addressing underachievement in the basic skills of maths, science and literacy through more effective, innovative teaching methods	2
SCHOOL EDUCATION: Enhancing the quality of early childhood education and care (ECEC)	2
VET: Promoting work-based learning in all its forms, with special attention to apprenticeship-type training	1
YOUTH: Promoting empowerment, open to cross-sectorial cooperation, and active citizenship of young people	1

PO-VO Prioriteit toegekend	Aantal
SCHOOL EDUCATION: Strengthening the profile of the teaching professions	3
HORIZONTAL: Inclusive education, training and youth	2
HORIZONTAL: Open and innovative education, training and youth work, embedded in the digital era	2
SCHOOL EDUCATION: Addressing underachievement in the basic skills of maths, science and literacy through more effective, innovative teaching methods	2
SCHOOL EDUCATION: Supporting schools to tackle early school leaving (ESL) and disadvantage as well as to address all students from the lowest to the highest end of the academic spectrum	2
HORIZONTAL: Improve achievement in relevant and high-level basic and transversal competences in a lifelong learning perspective	1
HORIZONTAL: Transparency and recognition of skills and qualifications to facilitate learning, employability and labour mobility	1

SCHOOL EDUCATION: Enhancing the quality of early childhood education and care (ECEC)	1
VET: Promoting work-based learning in all its forms, with special attention to apprenticeship-type training	1

School to school (219)

PO-VO Topics totaal	Aantal
New innovative curricula/educational methods/development of training courses	17
EU Citizenship, EU awareness and Democracy	11
ICT - new technologies - digital competences	11
Intercultural/intergenerational education and (lifelong)learning	8
International cooperation, international relations, development cooperation	8
Early School Leaving / combating failure in education	5
Entrepreneurial learning - entrepreneurship education	5
Health and wellbeing	5
Pedagogy and didactics	5
Integration of refugees	4
Key Competences (incl. mathematics and literacy) - basic skills	4
Quality Improvement Institutions and/or methods (incl. school development)	4
Inclusion - equity	3
Natural sciences	3
Teaching and learning of foreign languages	3
Enterprise, industry and SMEs (incl. entrepreneurship)	2
Environment and climate change	2
Ethics, religion and philosophy (incl. Inter-religious dialogue)	2
Social dialogue	2
Creativity and culture	2
Energy and resources	1
Labour market issues incl. career guidance / youth unemployment	1
Migrants' issues	1

PO-VO Topics toegekend	Aantal
New innovative curricula/educational methods/development of training courses	9
ICT - new technologies - digital competences	8
EU Citizenship, EU awareness and Democracy	7
Intercultural/intergenerational education and (lifelong)learning	6
Health and wellbeing	4
International cooperation, international relations, development cooperation	4
Quality Improvement Institutions and/or methods (incl. school development)	4
Integration of refugees	3
Key Competences (incl. mathematics and literacy) - basic skills	3
Teaching and learning of foreign languages	3
Creativity and culture	2
Early School Leaving / combating failure in education	2
Entrepreneurial learning - entrepreneurship education	2
Inclusion - equity	2
Natural sciences	2
Pedagogy and didactics	2
Social dialogue	2
Energy and resources	1
Enterprise, industry and SMEs (incl. entrepreneurship)	1
Environment and climate change	1
Ethics, religion and philosophy (incl. Inter-religious dialogue)	1
Labour market issues incl. career guidance / youth unemployment	1

PO-VO Prioriteit totaal	Aantal
HORIZONTAL: Open and innovative education, training and youth work, embedded in the digital era	16
SCHOOL EDUCATION: Strengthening the profile of the teaching professions	13
HORIZONTAL: Improve achievement in relevant and high-level basic and transversal competences in a lifelong learning perspective	11

SCHOOL EDUCATION: Supporting schools to tackle early school leaving (ESL) and disadvantage as well as to address all students from the lowest to the highest end of the academic spectrum	9
SCHOOL EDUCATION: Addressing underachievement in the basic skills of maths, science and literacy through more effective, innovative teaching methods	8
HORIZONTAL: Sustainable investment, performance and efficiency in education and training	7
HORIZONTAL: Transparency and recognition of skills and qualifications to facilitate learning, employability and labour mobility	6
YOUTH: Promoting empowerment, open to cross-sectorial cooperation, and active citizenship of young people	6
HORIZONTAL: Inclusive education, training and youth	4
YOUTH: Promoting entrepreneurship education and social entrepreneurship among young people	2
ADULT EDUCATION: Extending and developing educators' competences	1
SCHOOL EDUCATION: Enhancing the quality of early childhood education and care (ECEC)	1

PO-VO Prioriteit toegekend	Aantal
HORIZONTAL: Improve achievement in relevant and high-level basic and transversal competences in a lifelong learning perspective	11
HORIZONTAL: Open and innovative education, training and youth work, embedded in the digital era	11
SCHOOL EDUCATION: Strengthening the profile of the teaching professions	10
SCHOOL EDUCATION: Addressing underachievement in the basic skills of maths, science and literacy through more effective, innovative teaching methods	7
HORIZONTAL: Sustainable investment, performance and efficiency in education and training	5
SCHOOL EDUCATION: Supporting schools to tackle early school leaving (ESL) and disadvantage as well as to address all students from the lowest to the highest end of the academic spectrum	5
YOUTH: Promoting empowerment, open to cross-sectorial cooperation, and active citizenship of young people	4
HORIZONTAL: Inclusive education, training and youth	2
HORIZONTAL: Transparency and recognition of skills and qualifications to facilitate learning, employability and labour mobility	2
SCHOOL EDUCATION: Enhancing the quality of early childhood education and care (ECEC)	1
YOUTH: Promoting entrepreneurship education and social entrepreneurship among young people	1

MBO Thema's en prioriteiten

Totaal Topics MBO 24 aanvragen	Aantal
New innovative curricula/educational methods/development of training courses	10
International cooperation, international relations, development cooperation	5
Entrepreneurial learning - entrepreneurship education	4
ICT - new technologies - digital competences	4
Labour market issues incl. career guidance / youth unemployment	4
Quality Improvement Institutions and/or methods (incl. school development)	4
EU Citizenship, EU awareness and Democracy	3
Overcoming skills mismatches (basic/transversal)	3
Recognition, transparency, certification	3
Enterprise, industry and SMEs (incl. entrepreneurship)	2
Gender equality / equal opportunities	2
Inclusion - equity	2
Integration of refugees	2
Intercultural/intergenerational education and (lifelong)learning	2
Migrants' issues	2
Quality Assurance	2
Rural development and urbanisation	2
Creativity and culture	1
Disabilities - special needs	1
Early School Leaving / combating failure in education	1
Ethics, religion and philosophy (incl. Inter-religious dialogue)	1
Health and wellbeing	1
Pedagogy and didactics	1
Recognition (non-formal and informal learning/credits)	1
Regional dimension and cooperation	1

Topics MBO 12 geselecteerde projecten	Aantal
New innovative curricula/educational methods/development of training courses	6
International cooperation, international relations, development cooperation	4
Entrepreneurial learning - entrepreneurship education	3
Labour market issues incl. career guidance / youth unemployment	3
Enterprise, industry and SMEs (incl. entrepreneurship)	2
Gender equality / equal opportunities	2
Inclusion - equity	2
Quality Improvement Institutions and/or methods (incl. school development)	2
Recognition, transparency, certification	2
Early School Leaving / combating failure in education	1
ICT - new technologies - digital competences	1
Intercultural/intergenerational education and (lifelong)learning	1
Overcoming skills mismatches (basic/transversal)	1
Quality Assurance	1
Regional dimension and cooperation	1
Rural development and urbanisation	1

Totaal Prioriteiten MBO 24 aanvragen	Aantal
VET: Further strengthening key competences in VET curricula	10
HORIZONTAL: Inclusive education, training and youth	8
HORIZONTAL: Transparency and recognition of skills and qualifications to facilitate learning, employability and labour mobility	6
HORIZONTAL: Sustainable investment, performance and efficiency in education and training	5
VET: Promoting work-based learning in all its forms, with special attention to apprenticeship-type training	5
VET: Further developing quality assurance mechanisms in VET	4
HORIZONTAL: Open and innovative education, training and youth work, embedded in the digital era	3
YOUTH: Promoting entrepreneurship education and social entrepreneurship among young people	3
ADULT EDUCATION: Extending and developing educators' competences	2
HORIZONTAL: Improve achievement in relevant and high-level basic and transversal competences in a lifelong learning perspective	2
SCHOOL EDUCATION: Strengthening the profile of the teaching professions	2
HORIZONTAL: Strengthening the recruitment, selection and induction of Educators	1
VET: Enhancing access to training and qualifications for all through C-VET	1
YOUTH: Promoting empowerment, open to cross-sectorial cooperation, and active citizenship of young people	1

Prioriteiten MBO 12 geselecteerde projecten	Aantal
VET: Further strengthening key competences in VET curricula	5
HORIZONTAL: Inclusive education, training and youth	4
HORIZONTAL: Sustainable investment, performance and efficiency in education and training	3
HORIZONTAL: Transparency and recognition of skills and qualifications to facilitate learning, employability and labour mobility	3
VET: Further developing quality assurance mechanisms in VET	3
YOUTH: Promoting entrepreneurship education and social entrepreneurship among young people	3
HORIZONTAL: Improve achievement in relevant and high-level basic and transversal competences in a lifelong learning perspective	2
VET: Promoting work-based learning in all its forms, with special attention to apprenticeship-type training	2
ADULT EDUCATION: Extending and developing educators' competences	1
SCHOOL EDUCATION: Strengthening the profile of the teaching professions	1

HO Thema's en prioriteiten

Topic	Aantal
New innovative curricula/educational methods/development of training courses	24
International cooperation, international relations, development cooperation	7
Open and distance learning	7
Entrepreneurial learning - entrepreneurship education	7
ICT - new technologies - digital competences	5
Research and innovation	5
Enterprise, industry and SMEs (incl. entrepreneurship)	4
Health and wellbeing	4
Pedagogy and didactics	4
Quality and Relevance of Higher Education in Partner Countries	3
Regional dimension and cooperation	3
Labour market issues incl. career guidance / youth unemployment	2
EU Citizenship, EU awareness and Democracy	2
Overcoming skills mismatches (basic/transversal)	2
Quality Improvement Institutions and/or methods (incl. school development)	2
Recognition, transparency, certification	2
Environment and climate change	1
Ethics, religion and philosophy (incl. Inter-religious dialogue)	1
Gender equality / equal opportunities	1
Home and justice affairs (human rights & rule of law)	1
Key Competences (incl. mathematics and literacy) - basic skills	1
Reaching the policy level/dialogue with decision makers	1
Creativity and culture	1
Integration of refugees	1
Early School Leaving / combating failure in education	1
Social dialogue	1

Inclusion - equity	4
Intercultural/intergenerational education and (lifelong)learning	4
Quality Assurance	2
Migrants' issues	1

Meest relevante Europese prioriteit	Aantal
HIGHER EDUCATION: Supporting the implementation of reforms in line with the 2011 EU Modernisation Agenda's priority areas	20
HORIZONTAL: Inclusive education, training and youth	5
HORIZONTAL: Improve achievement in relevant and high-level basic and transversal competences in a lifelong learning perspective	4
HORIZONTAL: Open and innovative education, training and youth work, embedded in the digital era	3
HIGHER EDUCATION: Supporting the implementation of the 2013 Communication on Opening Up Education	2
HORIZONTAL: Transparency and recognition of skills and qualifications to facilitate learning, employability and labour mobility	2
HORIZONTAL: Inclusive education, training and youth	1

Prioriteiten totaal	Aantal
HIGHER EDUCATION: Supporting the implementation of reforms in line with the 2011 EU Modernisation Agenda's priority areas	28
HORIZONTAL: Open and innovative education, training and youth work, embedded in the digital era	13
HORIZONTAL: Improve achievement in relevant and high-level basic and transversal competences in a lifelong learning perspective	11
HIGHER EDUCATION: Supporting the implementation of the 2013 Communication on Opening Up Education	8
HORIZONTAL: Inclusive education, training and youth	7
HORIZONTAL: Sustainable investment, performance and efficiency in education and training	5
SCHOOL EDUCATION: Strengthening the profile of the teaching professions	3
YOUTH: Promoting empowerment, open to cross-sectorial cooperation, and active citizenship of young people	2
ADULT EDUCATION: Extending and developing educators' competences	1
ADULT EDUCATION: Improving and extending the offer of high quality learning opportunities	1
HORIZONTAL: Strengthening the recruitment, selection and induction of Educators	1
SCHOOL EDUCATION: Enhancing the quality of early childhood education and care (ECEC)	1
VET: Further strengthening key competences in VET curricula	1

VET: Promoting work-based learning in all its forms, with special attention to apprenticeship-type training	1
---	---

Soort bedrijf	Aantal
Small and medium sized enterprise	12
Non-governmental organisation/association/social enterprise	8
Foundation	5
Social partner or other representative of working life (chambers of commerce, trade union, trade association)	5
European NGO	3
Large enterprise	2

Soort aanvrager	aantal
HBO instelling	15
Universiteit	13
anders	9

5 aanvragen betrekken een ander onderwijsveld of -velden.

Er zijn 4 'other' aanvragers en 8 'other' partners

Bij de geselecteerde projecten

Topic	Aantal
New innovative curricula/educational methods/development of training courses	8
Inclusion - equity	4
Ethics, religion and philosophy (incl. Inter-religious dialogue)	3
Intercultural/intergenerational education and (lifelong)learning	3
Integration of refugees	3
Environment and climate change	2
Social dialogue	2
Gender equality / equal opportunities	1

Migrants' issues	1
Home and justice affairs (human rights & rule of law)	1
EU Citizenship, EU awareness and Democracy	3
International cooperation, international relations, development cooperation	1
Open and distance learning	2

Meest relevante Europese prioriteiten	Aantal
HORIZONTAL: Inclusive education, training and youth	3
HIGHER EDUCATION: Supporting the implementation of reforms in line with the 2011 EU Modernisation Agenda's priority areas	2
HIGHER EDUCATION: Supporting the implementation of the 2013 Communication on Opening Up Education	1

Meest relevante Europese prioriteiten	Aantal
HIGHER EDUCATION: Supporting the implementation of reforms in line with the 2011 EU Modernisation Agenda's priority areas	3
HORIZONTAL: Inclusive education, training and youth	3
HIGHER EDUCATION: Supporting the implementation of the 2013 Communication on Opening Up Education	1
HORIZONTAL: Open and innovative education, training and youth work, embedded in the digital era	1
HORIZONTAL: Sustainable investment, performance and efficiency in education and training	1
SCHOOL EDUCATION: Enhancing the quality of early childhood education and care (ECEC)	1
SCHOOL EDUCATION: Strengthening the profile of the teaching professions	1
YOUTH: Promoting empowerment, open to cross-sectorial cooperation, and active citizenship of young people	1

Soort bedrijf	aantal
Small and medium sized enterprise	2
Foundation	2
Non-governmental organisation/association/social enterprise	1

Soort aanvrager	aantal	
Universiteit	5	6

HBO instelling	1	1
anders	0	0

VE Thema's en prioriteiten

Totaal Topics VE 29 aanvragen	Aantal
New innovative curricula/educational methods/development of training courses	16
Inclusion - equity	7
Health and wellbeing	5
Intercultural/intergenerational education and (lifelong)learning	5
Key Competences (incl. mathematics and literacy) - basic skills	5
Migrants' issues	5
ICT - new technologies - digital competences	4
Integration of refugees	4
Labour market issues incl. career guidance / youth unemployment	4
Pedagogy and didactics	3
Access for disadvantaged	2
Creativity and culture	2
Early School Leaving / combating failure in education	2
Enterprise, industry and SMEs (incl. entrepreneurship)	2
EU Citizenship, EU awareness and Democracy	2
Quality Improvement Institutions and/or methods (incl. school development)	2
Reaching the policy level/dialogue with decision makers	2
Research and innovation	2
Social dialogue	2
Entrepreneurial learning - entrepreneurship education	1
Gender equality / equal opportunities	1
International cooperation, international relations, development cooperation	1
Open and distance learning	1
Overcoming skills mismatches (basic/transversal)	1
Quality Assurance	1
Recognition, transparency, certification	1
Teaching and learning of foreign languages	1
Youth (Participation, Youth Work, Youth Policy)	1

Topics VE 5 geselecteerde projecten	Aantal
New innovative curricula/educational methods/development of training courses	4
Key Competences (incl. mathematics and literacy) - basic skills	2
Access for disadvantaged	1
ICT - new technologies - digital competences	1
Inclusion - equity	1
Integration of refugees	1
Intercultural/intergenerational education and (lifelong)learning	1
Labour market issues incl. career guidance / youth unemployment	1
Migrants' issues	1
Open and distance learning	1
Reaching the policy level/dialogue with decision makers	1

Priorities VE Totaal 29 aanvragen	Aantal
ADULT EDUCATION: Designing and implementing effective provision for enhancing the basic skills and key competences	14
ADULT EDUCATION: Extending and developing educators' competences	13
ADULT EDUCATION: Improving and extending the offer of high quality learning opportunities	12
HORIZONTAL: Inclusive education, training and youth	10
HORIZONTAL: Improve achievement in relevant and high-level basic and transversal competences in a lifelong learning perspective	9
HORIZONTAL: Open and innovative education, training and youth work, embedded in the digital era	9
HORIZONTAL: Sustainable investment, performance and efficiency in education and training	5
HORIZONTAL: Strengthening the recruitment, selection and induction of Educators	2
HORIZONTAL: Transparency and recognition of skills and qualifications to facilitate learning, employability and labour mobility	2
YOUTH: Promoting empowerment, open to cross-sectorial cooperation, and active citizenship of young people	1
YOUTH: Promoting entrepreneurship education and social entrepreneurship among young people	1

Priorities VE Totaal 5 geselecteerden	Aantal
ADULT EDUCATION: Designing and implementing effective provision for enhancing the basic skills and key competences	4
ADULT EDUCATION: Extending and developing educators' competences	3
HORIZONTAL: Improve achievement in relevant and high-level basic and transversal competences in a lifelong learning perspective	2
HORIZONTAL: Inclusive education, training and youth	1
HORIZONTAL: Open and innovative education, training and youth work, embedded in the digital era	1
HORIZONTAL: Strengthening the recruitment, selection and induction of Educators	1
HORIZONTAL: Sustainable investment, performance and efficiency in education and training	1